

Tabor

BOG, NAROD, DOMOVINA!

Slovensko znamenje

Večni mir in pokoj
nad brezni, rudniškimi rovi,
anami ter tobani
Slovenskih zriev
ločinskega komunizma.

TABOR

1-3 • 2003

VSEBINA

Konec in začetek	1
Blaž Potočnik, predsednik TABOR - TORONTO - UMRL	4
Orlov vrh 2002 - Anton Drobnič	7
Izgnanci in njihova pravica - Milan Muhič	11
Zgodovina revolucije - po Kučanu - Branko Rozman	13
Da se jih ne pozabi - Milan Muhič	15
Suhor 2002	20
Spominska slovesnost v Kočevskem rogu 2000 - Milan Muhič	29
Begunstvo (nadaljevanje) - Pavla Lovše Korošec	31
Krimska jama 2002 - Anton Drobnič	38
Spominska prireditev - Ive A. Stanič	43
V spomin	45
Odšli so	46
Darovali so	48

*Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!*

Januar-Marec 2003 • Ljubljana • Januar-Marec 2003

Konec in začetek

Ena glavnih značilnosti odhajajočega komunističnega predsednika je bila, da ni javno skoraj nikoli spregovoril o načelih in predpostavkah svojih političnih stališč in odločitev. To je značilna post komunistična anomalija, ki ni obdobje velikih ciljev, pač pa močnih sredstev. Post komunizem namreč ustvarjajo ljudje, dve ali tri generacije oddaljeni od revolucije. Ta razdalja jim po eni strani omogoča, da lahko nekaznovano opustijo revolucionarna načela, ki so se medtem izkazala za zgodovinsko nerealistična in neučinkovita, po drugi strani pa lahko izrabijo največje možne koristi iz pridobljenega visokega hierarhičnega položaja v družbi. Kučan je opustil revolucionarna načela že davno pred letom 1991. Njegov slavn odhod z zadnjega kongresa KPJ v Beogradu, zaradi česar ga nekateri razglašajo za pobudnika demokratičnih sprememb v Sloveniji, je bil samo zadnje dejanje notranjega razpada slovenske komunistične partije. S tem dogodkom se v Sloveniji začena postkomunizem, ne pa še demokracija. To je po eni strani obdobje brez miselnega reda in načel, brez občutka za socialno pravičnost in skupno dobro, brez ozira na narodni interes in pravni red, po drugi strani pa obdobje z veliko mero pragmatične spretnosti za izkoriščanje virov gmotnega blagostanja – kar pa je bila tako pred letom 1991 kot po njem predprava elite. Obdobje postkomunizma je stvar elite, zato prehoda iz komunizma v demokracijo v Sloveniji še ni, ker je način ravnanja z vzvodi oblasti preprosto še elitistično avtoritaren.

Eno od pomembnejših dejanj za razumevanje Kučanovega sloga predsednikovanja je bilo njegovo pismo predsedniku vlade dr. Bajuku,

v katerem ga je spraševal o njegovih stališčih do Haiderjevih zadev o preklicu avnojskih odlokov, ki so državljanom nemškega izvora jemali premoženje. To pismo ni bilo kakšna neokusna politična provokacija, ampak trenutek "Kučanove resnice".

Avnoj je bil zbor komunističnih revolucionarjev, ki je sprejel osnovne ukrepe za vpostavitve totalitarnega režima. Med temi sta bila za slovenske razmere najpomembnejša: ukrep za vpostavitve gmotne osnove režima z zaplembo sovražnega imetja (od tod med drugim strateški interes za razglasitev čim več Slovencev za "kolaborante") in ukrep o določitvi ozemeljskih razsežnosti Jugoslavije. Sprememba temeljev lastninske strukture dolgoročno pomeni spremembo strukture same družbe, to pa je cilj revolucije, mar ne? Obe ključni temi o lastnini in o odnosu s sosednimi državami, sta se po osamosvojitvi nemudoma pojavili. Prva je postala najpomembnejši notranje politični dejavnik, druga, ki je tesno povezana s prvo, pa zunanji politični dejavnik. Razlika med omenjenima temama med osamosvojitvijo in po njej je samo v drugačni zgodovinski vsebini, bistvo pa je ostalo isto. Pri prvi temi ni šlo več za zaseganje, ampak za ohranjanje zaseženega imetja, pri drugi pa ne več za državno, ampak zlasti za finančno in gospodarsko mejo, zlasti Italije.

Kučan in njegov mandatar dr. Drnovšek sta dosegla, da je ostala lastninska struktura revolucionarnega izvora v Sloveniji bistveno nespremenjena in se je celo okrepila (nekaj o tem vedo tisti, ki zaslužijo po 60 tisoč SIT na mesec), meja italijanskega finančno-ekonomskega vpliva pa se je pomaknila precej bolj tostran Trsta. Kdo namreč verjame, da je San Paolo-IMI kupila Banko Koper, motor primorskega razvoja, samo zaradi nekaj drobiža dobička, ki ji ga prinaša, v primerjavi z denarjem, ki ga sicer obrača?

Način odločanja, ki je pripeljal do takih rezultatov, je točen posnetek avnojske matrice: 1. strateški pomen gmotnih temeljev avtoritarne oblasti;

2. podrejenost finančnih, ekonomskih, demografskih in celo fizičnih meja. Ali ni morda Tito Koroške "zabarantal" za vrnitev domobrancev, medtem ko je poraženki Italiji na sovjetski pritisk podaril Gorico,

Trst in Benečijo v prepričanju, da bo v Italiji zmagala KP in meje zaradi utopičnega komunističnega internacionalizma ne bodo imele nikakršnega pomena več? Avnoj je za Kučana pomemben zato, ker predstavlja arhetip njegovega upravljanja z oblastjo: vladati trdo znotraj, popuščati zunaj. Zato Kučan znotraj države ni mogel nikoli spodbujati demokracije in spoštovanja pravne ureditve, zunaj pa se ni mogel zavzemati za pristne interese Slovenije. Res, pravi avnojski – partizanski predsednik!

Peter Jerebič

*Srečno, uspeha, miru in zdravja
polno Novo leto 2005
vošči vsem naročnikom in prijateljem
Zveza SPB Tabor
in Konzorcij glasila.*

BLAŽ POTOČNIK, predsednik TABOR - TORONTO - UMRL

V Torontu je umrl zaveden Slovenec, domobranec g. Blaž Potočnik. Od kulturnega delavca, ki je pripomogel ogromno na vseh nivojih kulture za Slovence v Kanadi, se je poslovilo ogromno prijateljev in znancev. Pri pogrebni maši je bila cerkev napolnjena do zadnjega kotička, veliko jih je moralo stati še zunaj cerkve, čeprav je rahlo snežilo. Ob grobu je sneg prenehal. Govore so imeli: Dr. Peter Urbanc, govor g. Ivana Korošca je prebrala Ema Pogačar in pevec g. Janez Adamič. Ženi Angelci in vsej njeni družini naše globoko sožalje, saj vemo kako bodo Blaža pogrešali, kakor tudi vsi mi!

Ema Pogačar

V Sloveniji v Ljubljani danes jokajo zvonovi in žalujejo z nami za velikim Slovencem, za odločnim borcem, za stebrom slovenstva in vere, Blažem Potočnikom.

Dragi naš Blaž, ti odhajaš od nas, čeprav smo do zadnjega upali, da boš ostal med nami, da boš spet učil in pel, da boš govoril ob raznih prireditvah in srečanjih, da boš spremljal prijatelje in soborce na njihovi zadnji poti, da boš opozarjal na tiste, ki nas hočejo razdirati in boš branil našo slovensko skupnost, duhovne in narodne vrednote, da boš ostal med nami...

Resnično Ti dragi naš Blaž ostajaš pri nas, saj si nam posređoval toliko kulturnega bogastva, kot redki med nami.

V svojih delih boš živel med nami, dokler bodo v Kanadi živeli Slovenci, pa v Argentini, Ameriki, Koroški in po svetu!

Težko nam je dragi Blaž, toda nas tolaži zavest, da ti je Vsemogočni pripravil bogato darilo, za vse neizmerno dobrega storjenega.

Nase doživeto sožalje tvoji skrbni, zvesti ženi Angelci, tvojim dobrim otrokom: Tomažu, Petru, Marti, Kati in vsem tvojim dragim.

Odpočij se dragi Blaž, po življenjskem urniku brez prestanka. Odpočij se v tej zemlji, ki nam je dala svobode in kruha!

Z Bogom, dragi soborec, z Bogom naš Blaž in nasvidenje!

Ivan Korošec

DRAGI SORODNIKI, DRAGI ROJAKI

POSLAVLJAMO SE OD PRIDNEGA DELAVCA V NAŠI SKUPNOSTI BLAŽA POTOČNIKA. PRAVIJO, DA JE VSAKA OSEBA NADOME-STLJIVA. DRŽI TO-DA NAJTI OSEBO, KI NAPRAVI TOLIKO DOBREGA, VAŽ-NEGA, KONKRET-NEGA KOT JE TO

Predsednik Tabora Kanada Blaž Potočnik z odborniki

NAPRAVIL POKOJNI BLAŽ NE BO LAHKO. V ENI OSEBI ZDRU-ŽITI VSE KAR JE ZMOGEL BLAŽ BO TEŽKO.

BLAŽ, LJUBLJANČAN, JE KONČAL KLASIČNO V LJUBLJANI. NADALJEVANJE NJEGOVEGA ŠTUDIJA JE PREKINILA REVOLUCIJA. V ČASIH KO JE NAŠ NAROD PREŽIVLJAL NAJVEČJO ZGODOVINSKO TRAGEDIJO JE BLAŽ VEDEL KJE JE NJEGOVO MESTO. KOT ČLAN POLITIČNE POLICIJE JE S KOLEGI ODKRIL KOMUNISTIČNO CENTRALO V LJUBLJANI. OD TAKRAT NAPREJ JE RDEČI TEROR V LJUBLJANI DO MAJA 1945 SKORAJ MIROVAL.

V VETRINJAH, MED PRVIMI BI MORAL BITI VRNJEN, SE JE VRAČANJU IZOGNIL. V KANADI, PRIŠEL JE BREZ SREDSTEV, TODA Z MOČNO VOLJO SI JE USTVARIL PRIMERNO ŽIVLJENJE. USTVARIL SI JE ŠTEVILNO IN VZORNO DRUŽINO.

Ob priložnosti srečanja z majorjem P. Barrejem in grofom N. Tolstojem

NJEGOVO DELO V NAŠI SKUPNOSTI JE BILO PESTRO. NADARJEN PEVEC JE NEŠTETOKRAT PEL SAM ALI S KOLEGI PRI POROKAH IN DRUGIH SLAVNOSTIH. VEČINO TEH DOHODKOV JE NAMENIL CERKVI DOMA. VIDEVALI SMO GA AKTIVNEGA V STAROSTNEM DOMU LIPA. BIL JE AKTIVEN V SKAVTSKI

ORGANIZACIJI IN V NAŠEM ŠOLSTVU, ZADNJA LETA V FUKNCIJI RAVNATELJA. MNOGE, CELO TUJCE, JE NAUČIL GOVORITI PO NAŠE. SVOJE KULTURNO DELO JE RAZŠIRIL NA KOROŠKO, TAKO UČINKOVITO IN USPEŠNO, DA SO MU KOROŠCI, EDINEMU IZSELJENCU, DODELILI POMEMBNO TIŠLERJEVO NAGRADO.

NAJVEČ DELA JE POSVETIL DRUŠTVU TABOR, KI SE JE NENEHNO TRUDIL, DA V PRAVI, RESNIČNI LUČI PRIKAŽE PRAVO DOMOBRANSKO SLIKO. KOT PREDSEDNIK DRUŠTVA JE ORGANIZIRAL NEPOZABNA SREČANJA Z MAJORJEM BARRE, EDEN GLAVNIH REŠITELJEV CIVILNIH BEGUNCEV V VETRINJU. MED NAS JE POVABIL GROFA TOLSTOJA IN DRUGE PRIČEVALCE NAŠE TRAGEDIJE. S POSEBNIM VESELJEM JE ORGANIZIRAL IN VODIL PROSLAVE V MIDLANDU. BLAŽ JE V VELIKI MERI USTVARJAL ZGODOVINO NAŠE SKUPNOSTI.

V IMENU GLAVNEGA ODBORA TABORA V CLEVELANDU
V IMENU TABORA V TORONTO NAŠE ISKRENO SOŽALJE
SOPROGI ANGELI, OTROKOM TOMAŽU, PETRU, MARTI IN
KATI IN OSTALIM SORODNIKOM.

BLAŽU HVALA, NAŠ ZADNJI POZDRAV, TVOJ SPOMIN BO
Z NAMI, POČIVAJ V MIRU.

Peter Urbanc

Pevski zbor me je naprosil, da spregovorim našemu pokojnemu pev-
cu Blažu par besed v slovo.

Dragi Blaž!

Zahrbtna bolezen Te nam je iztrgala in smo ostali ob Tvoji izgubi
nemi, saj si bil pri zboru neka gonilna sila in si prepeval pol stoletja. Kaj
si nam bil, občutimo šele sedaj po Tvoji izgubi. Prosil si naj ohranimo
zbor in prepevamo še v naprej, poskušali bomo, vendar vidimo že sedaj
kako je brez Tebe težko. Dragi Blaž, počivaj v miru, v kanadski zemlji.
Tvoji ženi in družini pa naše iskreno sožalje

Pevci in pevke v Torontu

Anton Drobnič

ORLOV VRH 2002

Minilo je že 60 let od prvega vala množičnega nasilja, ki so ga par-
tizani izvršili nad slovenskim ljudstvom, ko so spomladi leta 1942 - zaradi
dogodkov na vzhodni fronti prepričani, da bo vojne vsak čas konec - na
veliko pobijali neoborožene idejne in politične nasprotnike komunistič-
ne razredne revolucije in sovjetizacije Slovenije, da bi po koncu vojne
lahko sami prevzeli absolutno oblast nad slovenskim narodom. To se
jim je potem, ko so v Sloveniji neposredno sami ali posredno s pomočjo
okupatorjev umorili več deset tisoč Slovencev, tudi posrečilo. Od tedaj

z odra življenja odhaja že drugi rod, spremenila so se mesta in vasi, spremenila se je državna in družbena ureditev.

Okrog nas se je spremenilo skoraj vse. Nič pa se ni v teh dolgih desetletjih spremenilo v glavah, v miselnosti tistih, ki oblastno, politično, gospodarsko in kulturno obvladujejo nas in naš svet. Zlasti se ni nič spremenilo v pogledu na žrtve revolucionarnega nasilja, preko katerih so se komunisti povzpeli na oblast, s katere se vse do danes niso nikoli zares umaknili. Te žrtve so še vedno zamolčane in neznane, ali pa obtoževane in zaničevane.

Ljubljana se je medtem ovenčala z imenom "mesto kulture", v njej mrgoli skupin, organizacij in posameznikov, ki prisegajo na geslo "vsi drugačni, vsi enakopravni", vzklikajo človekovim pravicam, svobodi govora in informacij. Tako ljubljanska županja kot predsedniki republike, parlamenta in vlade, ki bivajo v tem mestu, ustavni sodniki in sam varuh človekovih pravic, da ne omenjam sredstev javnega obveščanja in drugih kričačev, neprestano obljublajo vsem enake pravice in enak položaj pred zakoni, vso svobodo in pomoč drugacnim.

In vendar, ali je kdo videl kakršnokoli javno obvestilo, znak ali pomnik, da je na tem lepem kraju sredi Ljubljane, na Orlovem vrhu že 60 let slovensko vojaško pokopališče? Ali ste v razkošnih mestnih glasilih ali številnih drugih časopisih in oddajah vsaj za dan mrtvih kdaj prebrali, da je bilo tukaj nad glavo mestne in državne oblasti pokopanih več sto slovenskih fantov? Ali ste v bleščečih turističnih obvestilih o Ljubljani kdaj našli podatke o Orlovem vrhu in njegovi nedavni zgodovini? Ali je v mestu kulture na ta kraj časti in navdiha prišel kakšen pesnik, pisatelj, umetnik, je o tem svetem kraju napisana kakšna pesem, narejena kakšna umetniška podoba, narejen film ali vsaj televizijska oddaja? Kdaj se je tukaj pokopanim slovenskim vojakom poklonil kakšen politik ali predsednik, minister ali župan? Kateri varuh pravic je zahteval, da se odpravi pol stoletna skrunitev grobov, da preneha očitna kršitev mednarodnih konvencij o vojaških pokopališčih?

Nekdanji Orlov vrh, danes pasje "odlagališče"

Nič takega se ni zgodilo in se ne dogaja. Geslo o enakih pravicah vseh drugačnih velja samo za svet, ki ga je ustvarila revolucija in pol stoletni totalitarni režim, velja samo za tiste, ki v resnici niso drugačni, ki so "naši". Tiste, ki so bolj drugačni in ne priznavajo revolucije, umorov in nasilja za sredstva družbenega urejanja, nasledniki komunistične totalitarne oblasti odrivajo v drugi svet, v svet sovražnikov. Za nasprotnike revolucionarnega terorja pa so komunisti že septembra 1941 izdali odlok, da nimajo pravice do svobode misli in dejanj, da ne spadajo med ljudi, da jih je treba pobiti. Po tem pravilu se nasledniki komunistov ravnavajo še danes v začetku 21. stoletja. Tudi v samostojni Sloveniji zakoni številne pravice dajejo samo enim, samo "našim". Drugi so brez imena in brez časti, brez pravic in celo brez groba. Politiki in oblastniki, podjetniki in kulturniki, vzgojitelji in socialni delavci še dodatno poskr-

bijo, da imajo tisti, ki so preveč drugačni, še manj pravic in da še teže pridejo do njih. Samo na partizanski strani so žrtve vojnega nasilja, samo pripadniki revolucionarne vojske so vojni veterani, samo tisti, ki so bili ranjeni v rdeči uniformi so vojni invalidi, samo rdeči vojščaki imajo pravico do vojaških časti in vojaških pokopališč, samo rdeči borci so deležni stalnih obiskov najvišjih državnih funkcionarjev, njihovih priznanj in odlikovanj, velikih denarnih podpor in drugih privilegijev.

Slovenija je tako po zakonih in še bolj po izvrševanju zakonov še vedno država dveh svetov: svet komunističnih zmagovalcev, ki je svet neomejenih pravic, v katerega mejah je priznana tudi pravica do navidezne drugačnosti, in svet nasprotnikov komunističnega nasilja, ki še po dvanajstih letih formalne demokracije nima nobenih socialnih pravic, niti pravice do imena in časti, ne do groba in javnega spomina.

Zakaj se ta svet komunističnega nasilja in krivic ni že zdavnaj zrušil in izgubil v neznanost? Ali smo Slovenci nesposobni ta svet krivic videti

in ga spoznati? Ne, ne gre za sposobnost videnja in spoznanja. Gre za pomanjkanje volje in hotenja. Vse preveč Slovencev je predolgo uživalo in še vedno uživa privilegije totalitarnega sistema, je uporabljalo in še uporablja drugim krivično odvzeto premoženje, službe in položaje, se je napajalo in se še napaja iz studencev sovraštva, živi iz laži in prevare, vse preveč Slovencev ima pravo samo za sredstvo boja proti nasprotnikom. Zato mnogim Slovincem čisto spoznanje zakriva strah pred resnico, mnogim Slovincem, zlasti

izobražencem s pridobljenimi koristmi obtežena volja zapira pot do resnice in njenih posledic. Preveč Slovencev je predolgo sodelovalo z zločinskim državnim in družbenim sistemom, ga je preveč štelo za svojega, da bi ga lahko svobodno zapustilo in brez oziranja nazaj odšlo v demokratično prihodnost. Preveč naših rojakov je materialno in idejno vezanih na totalitarno preteklost in na nosilce te preteklosti. Zato so nesvobodni in tudi drugih ne pustijo v svobodno prihodnost.

Vendar ni več tako, kot je bilo in jutri ne bo več tako, kot je danes. Počasi, a vztrajno se odpira svet duhovnih vrednot, svet časti in poštenja, ravnotežja pravic in odgovornosti, svet svobode in enakopravnosti za vse, domovina brez "naših" in onih drugih, ki jih je treba pobiti. Svet državne krivice in sovraštva mora in bo izginil.

Danes tukaj še stojimo pred oskrunjenimi in razdejanimi grobovi slovenskih vojakov, slovenskih domobrancev, ki so se v časih najhujše narodove nesreče uprli nasilju komunistične partije, najhujše teroristične organizacije dvajsetega stoletja in vseh časov. Prišel pa bo čas, ko bodo rdeče megle izginile tudi s slovenskega neba in bo vsak meščan Ljubljane in vsak Slovenec vedel, da tukaj počivajo junaki, ki so padli za svobodo in obstoj slovenske domovine, za obstoj in razvoj slovenskega ljudstva, njegove vere in kulture. Vsaka naša beseda, vsak korak v to smer nas vodi v nov slovenski svet, v katerem bodo priznani vsi in se bomo častno spominjali vseh. Do tedaj pa moramo vsaj mi ostati trdni in zvesti spominu padlih in pobitih slovenskih domobrancev in vseh drugih žrtev komunističnega nasilja. Naj vsaj naša luč sveti v megli slovenske sedanjosti, kot je luč padlih domobrancev svetila v temi revolucije!

Milan Muhič

Izgnanci in njihova pravica

Pod tem naslovom se že kar nekaj časa vleče polemika na temo, žrtve vojnega nasilja druge svetovne vojne, oziroma brotomorne revolu-

Kamorkoli, le proč od krvavih "osvoboditeljev" - Slovenski begunci - maj 1945

lenjske nasilno izgnali iz svojih skromnih domov kompletne družine, ne da bi si ti ljudje lahko karkoli vzeli s seboj. Torej goloroke in kar so trenutno imeli na sebi. Večino od njih so partizani odgnali do roba kočevskih gozdov, kjer so jim politkomisarji držali še politični govor in sporočilo, "...da naj gredo tja, kjer imajo svoje fante. Kdor pa se bo vrnil na svoj dom, bo ustreljen."

Tako se te pregnane družine niso smele vrniti na svoje izropane domove vse do sredine maja 1945. Tu se upravičeno postavlja vprašanje, zakaj niso bile te družine deležne zakona žrtev vojnega nasilja? Ali nismo po Ustavi RS vsi državljani enakopravni? Zakaj še danes tako razlikovanje, taka diskriminacija? Ali morajo res ti pregnanci še danes trpeti takratne krivice vojne. Zakon o popravi krivic se ne bi smel razlikovati od Zakona vojnega nasilja, kakršen je bil sprejet v svobodni, pravni demokratični Republiki Sloveniji leta 1993. Ta zakon bi moral biti enolit, izenačen do vseh žrtev vojne enak.

Delo je objavilo ta prispevek skrajšan dne 19. 5. 1999. Reakcija je

cije na naših tleh. Žal, pa ni do sedaj nikjer zaslediti, da so bili žrtve vojne tudi tisti ljudje - družine, katere so partizani v septembru leta 1944 nasilno pregnali iz svojih domov. Ti pregnanci upravičeno sprašujejo Vlado Republike Slovenije, zakonodajno telo Republike Slovenije - Parlament, zakaj se teh žrtev ne izenačuje s tistimi pregnanci, kateri so bili pregnani v Nemčijo.

Torej kot že navedeno v septembru leta 1944 so partizani iz območja Do-

bila velika. odgovoril pa sem dne 29. 5. 1999 le dvema, kar pa mi niso več objavili.

Seveda se vsem, ki ste se mi tako ali drugače na to tematiko oglasili zahvaljujem. Med prispelo pošto, pa mi je postala zanimiva s podpisom Andrej Plečko iz Šmartnega. Ker nihče v tem kraju ne pozna te osebe, sem prisiljen javno odgovoriti, na očitke, da je bil moj prispevek poln izmišljotin, da partizani niso po Dolenjski ničesar takega počenjali in, da so bili do civilnega prebivalstva pošteni in, da niso leta 1944 nikoli nikogar na silo izselili ali pregnali iz svojih domov, saj da je bil tudi sam v tem času tam partizan, največ pa v Hinjah, tako leta 1944 kakor 1945.

Na take očitke je moj odgovor pričevanje prizadetih še živečih izgnanih ljudi, kar tudi potrjujejo vsakemu dostopni arhivi tako pregnanih in naseljenih po ribniškem okolju, kakor partizanski seznam ljudi, ki "smo jih iznali" iz svojih domov in seznam komu je bilo njihovo imetje prepuščeno. Samo seznam izgnanih okraja Hinje se zaključuje s številko 26. Okraja Zagradca pa z zaporedno številko 52-tih družin. In taki sezname so tudi za ostale takratne Dolenjske okraje. Vse to arhivirano nasilje nad civilnim prebivalstvom hrani nekdanji arhiv UDBE v Ljubljani.

Ker pa g. Plečko navaja, da je bil osebno leta 1944/45 v Hinjah partizan, ga vljudno sprašujem in prosim za odgovor, ali mu je ostal v spominu, ko so štirje partizani, med njimi zelo mlada partizanka iz Domžalskega okoliša z daljšimi lasmi, dne 5.4.1944 na Velikonočni teden odpeljali iz župnišča begunca kaplana Kerna roj. 7.12.1917 doma iz Praprotnice pri Velesovem. Po pripovedovanju enega od hrabrih tovarišev mi je kar do nekje poznana mučeniška pot zverinsko umorjenega kaplana Kerna, mogoče pa tudi vam ni neznan, a molčite. Zakaj?

Branko Rozman

Zgodovina revolucije – po Kučanu

V pogovoru z nemškim časopisom Frankfurter Allegemeine Zeitung (5. dec.) je bivši predsednik RS Kučan poleg opisa, kako se je Slovenija

leta 1990 osamosvojila, tudi na kratko ponovil svojo že znano verzijo o stalinistični revoluciji 1941 - 1945 pri nas. Poglejmo:

Dežela je bila razdeljena in okupirana. Slovencem naj bi v marsikaterem pogledu grozila usoda Judov in ne imeli naj bi nobene druge izbire kot upor ali kolaboracijo. Za narodno izdajo (tako označuje upor proti stalinistični revoluciji, op. B.R.) ni bilo nobenega opravičila, tudi to ne, da so upor vodili komunisti, o katerih političnih ciljih za čas po osvoboditvi ni bilo nobenega dvoma.

Ko so po vojni zavezniki poslali domobrance nazaj v Slovenijo, je bilo nekaj stotisoč mož brez sodbe pomorjenih. Tudi za to ni nobenega opavičila, kajti en zločin ne opraviči drugega. To bi si morali priznati med seboj. Mlada generacija bo znala takratne dogodke prav oceniti in presoditi, saj bi brez trdnega etičnega temelja končali v svetu, v katerem se bojuje vsakdo z vsakim.

Tako Kučan. V njegovih stavkih sta glavni neresnici dve: ta, da je partija izvedla upor, ne pa revolucijo in ta, da so protirevolucionarji zagrešili narodno izdajo, ko so se v resnici uprli partijskemu nasilju.

Pri svojem razpravljanju je zapisal stavek, pri katerem so ga, se zdi, zapustili vsi dobri duhovi. Ta se glasi: "Za narodno izdajo" (v resnici je mislil upor revoluciji) "ni bilo nobenega opravičila, tudi to ne, da so upor vodili komunisti, **o katerih političnih ciljih za čas po osvoboditvi ni bilo nobenega dvoma**". Gospod torej zahteva, da bi tudi tisti, ki je poznal komunizem in je vedel, da se komunisti bojujejo za oblast, in da bodo po koncu vojne, če bodo na strani zmagovalcev, slovenski narod zaslužnili z totalitarizmom, moral kljub temu z njimi pri revoluciji sodelovati. Taka zahteva je nelogična in neetična. Sicer je pa tudi v sporu z navodilom papeža Pija XI., ki nam, je bilo dobro znano: "Komur je mar krščanske kulture, ne bo v prav nobeni stvari sodeloval z brezbožnim komunizmom". (Divini Redemptoris, 1937).

Da se jih ne pozabi

Zasluge partizanskih herojev – ali zločin, ki ne zastara! Kunc – Dovč

Konec marca 2002 me je domačin Ivan H., ki sedaj živi v Ljubljani povprašal, če mi je kaj znan primer, ko so partizani med vojno leta 1942 umorili tudi nekega strojnika na vodnem črpališču v Globočcu pri Zagradcu. Seveda sem ga opozoril, da verjetno misli na strojnika Maksa Gudriha, kateri se je priselil v te kraje okoli leta 1942 in je bil zaposlen v zagraški elektrarni, katerega so partizani umorili v skupini več ljudi v gozdu pri Sela Šumberku dne 15. 5. 1942. Sogovornik je zatrjeval, da je slišal, da so tudi v Globočcu umorili strojnika istega leta kot Gudriha.

Tako sem že naslednji vikend 2. 4. 2002 šel vprašat znanko Nado S. Iz zagraške okolice, ki dobro pozna takratne razmere v teh krajih, kjer je preživljala svojo mladost. Odgovorila mi je, da so res poleti 1942 partizani odpeljali ženo z dojenčkom iz Globočca in ne strojnika, katera j e stanovala pri svojem možu v Globočcu. Ni pa vedela povedati, kako se je pisala in ne imena te ženske in ne, ali je bil ta otrok deček ali deklica. Vedela je le povedati, kar se je takrat govorilo, da so ju partizani odpeljali nekam proti Tisovcu, kjer je bil takrat v vasi partizanski štab in da so ženo tam ubili, dojenčka pa izročili nekomu v Tisovcu.

Ker tega primera nisem poznal, sem se odločil, da zadevo raziščem, v kolikor mi bodo okoliščine dopuščale. Ob prihodu v vas Tisovec nad Strugami, pa končno le naletim na starejšo sogovornico, katera se je še edina karkoli spomnila iz tistih medvojnih časov. Vedela je povedati, da so partizani poleti 1942, to je bilo takrat, ko je bila dobrepoljska dolina "svobodna republika", v Kompoljah ubili med drugimi ljudmi tudi dve ženski, kateri naj bi pripeljali nekje od Zagradca. Vedela je povedati, da je imela ena od teh dveh žensk s seboj tudi dojenčka. Tako sem nadaljeval pot naprej v Kompolje v dobrepoljski dolini, kjer pa so se starostniki teh krajev v začetku mojega povpraševanja izogibali odgovorom o medvojnih dogodkih. Končno so se tu ljudje le opogumili in je o medvojnem ob-

dobju "svobodne rwepublike" v teh krajih leta 1942 beseda le stekla. Povedali so, da takrat partizani niso ubili samo teh dveh žena, po katerih sprašujem, pač pa so v tistem obdobju pobili najmanj 12 domačinov. Seveda je mene zanimal v prvi vrsti primer ženske z dojenčkom, oziroma dveh žena pripeljanih iz Zagradca. Tako je prva, katera se je še živo spominjala takratnih dogodkov, spregovorila starejša gospa Vida H. Rekoč: "O ja, še kako se dobro spominjam, da so imeli partizani poleti 1942 v Janezovi kašči zaprti dve ženski z dojenčkom. Ljudje so jima morali nositi hrano, za kar so partizani določili posamezne družine. Tam so jih imeli zaprte nekaj dni, otroci pa smo hodili gledat, seveda bolj od daleč, predvsem malega dojenčka, kateri je nas najstnike najbolj zanimal. Ljudem, ki so nosili hrano, sta ženski povedali, da sta doma iz Ljubljane in da sta bile pri možu ene od njiju, kateri je zaposlen kot strojnik v Zagradcu. Povedali sta tudi, da sta sestri. Kaj več o usodi in umoru tistih dveh žena pa bi vedel povedati Franc Špelič, kateri je bil takrat partizan v Kompoljah, a je pozneje, ko so mu le ti ubili brata partizana, pobegnil od njih. Isto tako bi lahko kaj več povedala tudi Julka B., katera je še starejša od mene in se še dobro spominja takratnih dogodkov."

Gospa Julka B. Se je spominjala teh dogodkov enako kot prej govornica, le da je še dodala: "da je bil ta otrok deček, katerega so partizani po umoru matere in njegove tete izročili Mesojedčevima v rejo, katerih hiša je bila na robu vasi in brez otrok. Masojedčeva sta bila tega dojenčka zelo vesela in trdno prepričana, da bo to njun posvojenec, saj nista vedela prav ničesar od kod izhaja. Vedela sta, da so otroku, ki so ga jima dali v rejo, partizani ubili mater." V celoti pa mi je vso zgodbo do podrobnosti ponovila še gospa Francka K., katera je preživela teharsko taborišče. Ta se je živo spominjala pripovedovanja Mesojedčeve, katera je zaupala, kako je le ta trpela takrat, ko je morala prisostvovati nasilnemu in brutalnemu odvzemu dojenčka od matere, katera se ga je oklenila in ga ni hotela izpustiti iz močnega objema vse do tedaj, ko jo je eden od partizanov močno udaril s puškinim kopitom v zatilje, tako da se je zgrudila na tla. Šele tedaj so ji uspeli iztrgati dojenčka iz objema. Povedala pa mi je tudi, da je njena hči Stanka K., sedaj poročena P., bila pred leti celo v službi skupaj v nekem podjetju s tistim gospodom, ka-

terega so partizani izročili Mesojedčevim. Hči Stanka živi sedaj na tisti Mesojedčevi domačiji. Po razgovoru z gospo Stanko mi je ta obljubila, da bo povprašala nekdanjo sodelavko, katera se je še bolj družila z njim in da mi bo preskrbela točen naslov tistega sodelavca, ki je bil kot dojenček pri Mesojedčevih v Kompoljah. Povedala mi je še, da je temu gospodu, po imenu Tine, šla še pred leti pokazat kraj, kjer sta bili umorjeni njegova mati in teta. Sodelavec Tine, mi je že pred leti zaupal, kaj vse mu je še v mladosti pripovedovala ena od tet. Med drugim mu je zaupala, da je kot dojenček nekaj časa živel v Kompoljah v Dobrepšoljski dolini pri nekih ljudeh, kjer sta bili med vojno njegova mati in teta ubiti. Gospa Stanka mi končno le sporoči točen naslov tega nekdanjega sodelavca, g. Tineta, za katerega sem ugotovil, da je Valentin Dovč, s katerim sem se dogovoril za srečanje dne 3. 5. 2002. Ko ob prvem srečanju g. Valentinu predočim celotno zgodbo z razlago, da bi bilo le dobro in pravično, da se tudi ti dve ženski, njegova mama, za katero mi pove, da ji je bilo ime Ana in pa teto Tončko, razglasi za žrtve komunistične revolucije. G. Valentin mi odgovori, "da sta obe že vpisani v Črnih bukvah iz leta 1944, da je sam živel v okolju sorodnikov po materi, kateri pa nikoli niso hoteli ničesar spregovoriti o njegovi materi Ani in ne o teti Tončki. Vse kar sem izvedel, pa mi je le obrobno tu in tam povedala ena od tet". Moja mati Ana Dovč je tako že zapisana kot žrtev komunizma v teh bukvah na strani 140, ki pa je zapisano z manjšo napako, saj je priimek zapisan Dolč in ne Dovč in da je bila umorjena 16. 6. 1942, pravilno pa je 16. 7. 1942. Enako ni pravilno napisan rojstni kraj, kjer je zapisano Podtabor, kajti obe sta bili rojeni v Ljubljani." G. Valentin hrani, kar mi je tudi pokazal še nekaj dokumentacije, katera se nanaša na njega iz leta 1942. Med ostalim so zanimiva pisma očeta Valentina, kakor tudi denarne nakaznice z vsotamo po 1.000.- LIT na naslov Mesojedčevim v Kompoljah. Enaka denarna nakazila po 1.000.- LIT je prejemale tudi neka družina Nučič z Vidma oziroma s Ceste pri Vidmu, za urejanje in vzdrževanje groba pobitih sester Ane in Tončke Kunc. Seveda pa se sam g. Valentin, kateri se je rodil 15. 1. 1942 ničesar ne spominja iz tistega časa, razen, kar mu je pripovedovala ena od tet, katera mu je tudi povedala, da so ga poleti 1943, ko so zanj zvedeli svojci, kje da je in , ko je bila Ljubljana takrat ograjena z žico, pretiho-

Vinko Mojškerc - Jesen,
komandant brigade od
17. 2. 1945 - likvidator

Stanko Semič - Daki, na-
rodni heroj - poklicni me-
sar tudi pri partizanih

Marjan Dermastia - Urban
Velikonja, komandant bri-
gade - likvidator Št. Ruper-
ške doline in Dobrepolja

tapili na dom svoje stare matere Frančiške v Rožno dolino, kjer je tudi preživeljal svojo mladost. Vedel je le, da je stara mati Frančiška, katera je umrla leta 1962, prejela po vojni iz Beograda partizansko spomenico, katero pa je zavrnila. Stara mati pa ni hotela nikoli ničesar spregovoriti o svojih pobitih hčerah. Zanimivo je tudi, da je novica o poboju teh dveh žena prišla do svojcev družine Kunc šele konec avgusta leta 1942, ko so italijanski okupatorji v svoji ofenzivi pregnali partizane iz dobrepoljske doline. Tako so svojci in pa Ljudska tiskarna, kjer je bila zaposlena Tončka, lahko objavili osmrtnico za Ano Kunc por. Dovč in Tončko Kunc v Slovencu šele 2. 9. 1942

Očeta Valentina pa so nato Italijani odpeljali v taborišče. Po vojni je oče delal v raznih krajih po Jugoslaviji kot strojni tehnik ter umrl v Pančevu v Srbiji. Teta Tončka je prav tako vpisana v Črnih bukvah na strani 147. Ko pa sem preverjal, po kateri poti so ju partizani odpeljali iz Zagradca, sem naletel še na živeče ljudi iz Žvirč, ki so se še dobro spominjali, kako so trije partizani peljali na vozu s konjsko vprego dve ženski z majhnim otročičkom v smeri Strug poleti 1942.

Enako se še spominjajo nekateri Ambrušani, kako sta bili nekaj dni na partizanskem štabu, kateri je bil takrat v Cavsovi hiši zaprti omenjeni dve ženski z dojenčkom, skupaj z nekim starejšim beguncem, kateri je stanoval v Višnjah, in je prišel na štab, da bi dobil prepustnico za vrnitev domov. Tega begunca pa sta po nekaj dnevnem pretepanju odpeljala

v popoldanskem času partizan in partizanka v gozd nad vas in si je moral sam izkopati jamo v bližini Izakove domačije, kjer sta ga umorila. Ko so po vojni izkopavali med vojno pobite, so tudi tega begunca prišтели kot žrtev okupatorja.

Arhivirani matični podatki pa so sledeči: Dne 16. 7.1942 so partizani na robu vasi Kompoljke - kraj Log, župnija Videm - Dobrepolje, ubili skupino treh ljudi: Hegler Janeza, roj. 17. 12. 1873 Podtabor - Struge, Kunc Antonijo, roj. 28.12. 1904 v Ljubljani, vlagalka v Ljudski tiskarni, Ljubljana in Kunc por. Dovč Ano, roj 11.7. 1916 "Podtabor", soproga Valentina Dovča, tehnika na vodovodnem črpališču v Zagradcu. Tu so partizani v svojih poročilih zapisali, rojstni kraj Ane Dovč Podtabor, kar je povzeto tudi v Črnih bukvah in se je tako pripisalo rojstnemu kraju umorjenega Janeza Heglerja, kateri pa je bil iz Podtabora. V partizanskem poročilu Zapadnodolenjskega odreda (ZDO) pa lahko preberemo njihovo "standartno poročilo" nekako takole: "...zajeli smo dve italijanski vlačugi in vohunki, ki smo ju likvidirali...!"

Po pregonu partizanov iz teh krajev so tudi te tri žrtve domačini dne 30. 8. 1942, v popoldanskem času izkopali v gozdu, kjer so bili umorjeni in jih pokopali na videmsko pokopališče. Po vojni, jeseni 1945 pa so svojci Kunc izkopali posmrtno ostanke svojih hčera Ane in Antonije (Tončke) in jih položili v družinsko grobnico Kunc, katera je lokalizirana na ljubljanskih Žalah 29a vrsta I, grob 6, kateri pa se vodi pod imenom Arko. V sklopu grobnice Arko je seveda tudi družinski grob Kunc, kjer med tema dvema žrtvama počivajo: oče Ivan kunc, roj. 1877 umrl 1977?, mati Frančiška roj. 1880 umrla 1962, hči Tončka roj. 1904, umrla 1942 in hči Ana por. Dovč, roj. 1916 umrla 1942.

V tem kontekstu je le potrebno zapisati tudi sledeče podatke. Komandant Zapadnodolenjskega odreda julija 1942 je bil Marjan Dermastija - Urban, umrl je kot "narodni heroj" 1971 in politkomisar Tone Nose - Špan. Žrtve, za katere sta tudi odgovorna kot vodila nosilca tako poveljniške funkcije, kakor tudi politične, so poleg navedenih dveh žena še sledeče:

1. Jožef Prijatelj - Videm, roj. 21. 8. 1923, umorjen 9. 6. 1942
2. Peterlin Vinko - Videm, roj. 31. 3. 1922, umorjen 9.6.1942

3. Kožar Anton - Bruhanja vas, roj. 18. 11. 1921, umorjen 9. 6. 1942
4. Ivančič Alojz - Kotel, Velike Lašče, roj. 10. 4. 1920, umorjen 9. 6. 1942. Prekopa iz gozda 27. 8. 1942
5. Babič Franc - Kompolje, roj. 3.9.1895 trgovec, umorjen 4.7. 1942
6. Mustar Štefan - Kompolje, gostilničar, roj. 26.12. 1905, umorjen 4.7.1942, oba prekopana 30.8.1942
7. Hegler Janez - Podtabor, umorjen 16.7. 1942 skupaj z dvema ženama
8. Debeljak Jožef - Sp. Tenetiše, Trstenik, roj. 19. 3 1888, ubit 4. 7. 1942, prekopan 30.8.1942
9. Hren Angela - Kompolje 63, roj. 8.7.1886, umorjena 25. 7. 1942 pri Strugah, prekopana 28. 9. 1942
10. Strah Anton - Podgorica 35, roj. 26. 12. 1905, umorjen 20. 9. 1942.

Pri nekaj teh umorih je bil prisoten tudi partizan France Špelič, kateri podrobno opisuje zverinsko početje nad žrtvami v svoji knjigi, kako so jih morili s krampom "Vrnil se bom k Očetu". Tu pa bi izpostavil le stavek njegovih doživetih zapisov iz partizanskih dni. "Ko je zasadil kramp v njegovo telo, se je ta, kakor spirala premetaval po tleh, vse do tedaj, dokler njegovo telo ni dokončno onemoglo v neizmernih mukah bolečin. In to vse dokler ni izdihnil."

SUHOR 2002

Ob 60.letni komemoraciji je bila 24. novembra v cerkvi na Suhorju sv. maša je daroval domači župnik ob somaševanju duhovnih sobratov.

V svoji homiliji je povdaril, da zloba, ki nam je vladala pol stoletja, se je sama v sebi zrušila, ker je bila zgrajena s tiratanijo na laži in sovraštvu.

Po sv. maši smo se zbrali pri župnišču, kjer je bil drugi del nekdanje postojanke s poveljnikom Šabičem. Dobrepoljski moški pevski zbor je začel spominsko slovesnost s pesmijo: Oče, mati, bratje in sestre.

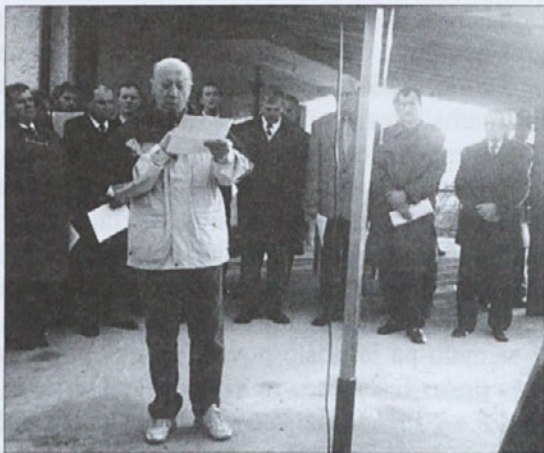
Dr. Kravanja je nazorno osvežil tiste dogodke groze, krvi in junaštva. Orisal je junaštvo branilcev, posebno kapetana Iztoka Vasiljeviča, poročnika Šabiča, narednika Okorna in vodnika Pezdirca.

Sledil je govor lic.
Ivana Korošca – preži-
vetega borca Nacional-
ne ilegale.:

*“Nebo žari in gozd
šumi,
skrivnosten spev, sol-
ze in kri,”*

so peli fantje dolgo
v noč, predno sta se ba-
taljona razšla, ne raz-
šla – poslavljalta sta se.

Eden s poveljnikom
Kranjcem za Šentjernejsko dolino, drugi s kapetanom Iztokom za Belo
krajino.

*“Ti boš pa doma ostala,
prošnje luči prižigala”,*

je odmevalo v noč pod Gorjanci. Bil je pozdrav materi, ženi z otro-
kom, dekletu. Bila je molitev.

Bila je prošnja od doma: “Vrni se dragi!”

To so bili fantje idealisti, ki so pustili vse razprtije, vsa trenja, vse
razlike na robu hoste, v katero so stopili v borbo proti okupatorju. Bili
so člani SL, Straže, Sokoli, Orli, Pobratima, Ofic. Grupe. V tej gorjanski
hosti so bili vsi eno, bili so samo slovenski fantje, prostovoljci v borbi
proti okupatorju in v vsiljeno obrambo pred nasilnim komunizmom.

*“Ali očka kaj si rekel,
ko se kostanj obleti?”*

Čas kostanja je potekel

ali tebe očka ni”, je umiralo hrepenenje a umreti ni moglo. Morda,
morda pa se le povrne.

Na splošno so se fantje prostovoljno odločali: Ali z Iztokom ali s
Kranjcem. Za Belo krajino bi moral tudi jaz, ker sem bil v Okornovi

trojki. Toda že ko smo odhajali, me je Kranjc potegnil iz vrste: "Ne, ti greš z nami!". Obstal sem kot ukovan: "Razujem!"

Pa nisem nič razumel in še danes mi je uganka, zakaj me je potegnil iz vrste.

Narednik Joško Sladič je zapisal v svoj dnevnik:

"Dan po gorjanski ofenzivi.

Močna skupina je ostala s kapetanom Vasiljevičem v vasi Vrčice nad Semičem. Ostali smo odšli naprej v vas Vimolj. Tu smo ostali nekaj dni, nakar smo se vrnili v Stopiče.

Kmalu pa je prišlo povelje za nov pohod z vso bojno spremo. Šli smo preko Teške vode in Vinje vasi v Gorjance in naprej v Lužo, Hrast in Suhor. Tu smo naleteli na močno partizansko patroljo, vendar smo se razšli brez strela. Ko pa so se oddaljili za greben, so oddali nekaj strelcev na nas, da se bo lahko opravičil politični komisar.

Začeli smo utrjevati postojanko.

27. november 1942. V Dragumlji vasi je bilo javljeno srečanje belokranjcev, kjer sta prepričljivo govorila kurat p. Norbert in kapetan Iztok. Nekateri na tem srečanju so vedeli, da se zbirajo hrvaški-kordunski partizani, ker mislijo udariti na nas. Dvomili smo v govorice, ker naši partizabi so bili šibki, na Hrvate pa nismo polagali važnosti.

Po srečanju so fantje svečano prikorakali v vas s poveljnikom Iztokom na čelu, ki je jezdil ponosnega šarca.

Na večerji je bilo živahno in zadovoljni smo se spravljali k počitku. Izročil sem dežurno službo drugemu podoficirju.

Ko sem hotel zaspati, pravi Sladič, so me vrgli pokonci strelci partizanskih strojnic. Napadli so šolo, kjer je bil štab v prvem nadstropju s poveljnikom Iztokom, p. Norbertom in tremi trojkami fantov.

Nekateri vojaki, ki so spali v pritličju, so bili zajeti še pred strelji, kajti partizanov, ki so bili skriti v stanovanju nadučitelja ni videl ne dežurni, ne stražar.

Ker se partizanom ni posrečilo priti do poveljstva v prvem nadstropju, so šolo zažgali. Zaradi ognja in dima, so bili fantje primorani skočiti skozi okna, kjer so bili večina zajeti ali pobiti.

Kapetan Iztok se je pri odskoku zlomil nogo in kljub temu se je hotel braniti. Bil je končno zajet.

V župnišču je vodil obrambo poročnik Šabič, upajoč na pomoč je bodril fante, toda pomoči ni bilo. Na njegovo povelje, pravi Sladič "sem šel z desetimi fanti na pomoč štabu, a po silnem strojničnem ognju, smo se vrnili v župnišče - samo trije.

V stavbi smo se zadržali do jutra. Ker se nismo hoteli predati, so v bližino pripeljali polomljenega poveljnika Iztoka in mu zaukazali, da bi nas pozval k predaji. Zagotavljali so nam skupnost pri zajtrku. Vedeli smo, kakšen "zajtrk" nas čaka. Končno so komunisti minirali in zažgali tudi župnišče.

Ko je že vse gorelo, smo se vrgli med napadalce ter skušali uiti. Vodnik Okoren je bil v prvem nadstropju gorečega župnišča. Ni mogel pustiti ranjencev. S pogojem, da reši vojake in ranjence, se je predal partizanom. Odvedli so ga zvezanega.

Ko nam je zmanjkalo streliva, smo se odločili za izpad.

Vodnik Pezdirc, poročnik Šabič in jaz smo udarili. Pezdirc je bil zadet in je omahnil. Nam se je posrečilo skozi točo krogel. Partizani so namerili strojnični ogenj na vrata župnišča, kjer je obležalo mnogo fantov.

Ranjenci so zgoreli v prven nadstropju.

Bilo je grozno med vpitjem in kletvijo partizanov, prasketanjem ognja in obupno prošnjo ranjencev, ki so se cvrli.

...Bil je naš poraz. Toda upam se trditi, Kordunaše bi vzdržali, če bi ne bilo izdajalca-komunista nadučitelja."

Do tu narednik Sladič, ki se je rešil v Semič.

Ujeti Robek pa nadaljuje: "Vse naše mrtve so slekli, nam pa pustili samo spodnje perilo. Z žico zvezane so nas na vrvi gonili na Popoviče.

Poveljnika Iztoka, patra Norberta, Okorna, Kosanoviča ter sedem naših najboljših borcev so zasmehovali z udarci, nato pa postrelili.

Pater Norbert je bil obešen za prebodene noge, nag in porezan po telesu. Končno mu je partizanka prerezala žilo in pila njegovo toplo kri .—.

Dragi prijatelji, to je tragična zgodba fantov idealistov, ki so šli v

borbo proti okupatorju za svobodo, pa so jih napadli domači komunisti s pomočjo tujcev, hrvaških partizanov in jih pokončali v ognju groze.

Slava junakom!

Sledile so točke pevskega zbora in nato je spregovoril g. Anton Drobnič:

Spominska slovesnost na Suhorju, 60 let potem, ko so združene brigade slovenskih in hrvaških komunističnih partizanov tukaj premagale slovensko četo Jugoslovanske vojske v domovini in zločinsko pobile ujete vojake, je priložnost, da nekaj povemo o stvareh, ki so se v Sloveniji dogajale po sovražni okupaciji leta 1941, pa so bile 50 let zavite v zaukazan in z grožnjo smrti zavarovan molk, kar še danes hromi spoznanje in značaj Slovencev.

Takoj po kapitulaciji jugoslovanske vojske so se tudi v Sloveniji, zlasti na območju pod italijansko okupacijo, začele priprave na oboroženo vstajo. Ustanovljene so bile tajne vojaške enote, najprej najmočnejša Slovenska legija, ki so ji pripadali zlasti člani Slovenske ljudske stranke, nato pa še bolj liberalna Narodna legija in Sokolska legija. Že do konca leta 1941 je bila postavljena gosta vojaška mreža, ki je bila dejavna zlasti na obveščevalnem področju. Ustanovljena je bila tudi Slovenska zaveza kot tajna politična koordinacija vseh tedanjih političnih strank, razen komunistične..

Komunisti so se na oboroženo vstajo pripravljali že pred vojno in jo tudi nekajkrat brez uspeha poskusili. Po okupaciji so se najprej potuhnili, saj so tedaj v skladu s pogodbo med Hitlerjem in Stalinom bili v zavezništvu z okupatorji. Dokler Hitler tega zavezništva ni prelomil, so s Protiimperialistično fronto nastopali predvsem proti zahodnim zaveznikom. Po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 pa so ustanovili Osvobodilno fronto in na ukaz Kominterne začeli z akcijami v pomoč ogroženi sovjetski Rdeči armadi.

Cilj Slovenske zaveze in njenih vojaških legij je bil, da bi v sodelovanju z zahodnimi zavezniki pregnali okupatorje, obnovili demokratično Jugoslavijo in v njenem okviru samostojno in združeno Slovenijo. Zavedali so se, da je treba delovati premišljeno in razumno, ker bi drugače spravili v nevarnost življenje slovenskih ljudi in obstoj naroda.

Komunistom pa glavni cilj ni bil pregon okupatorjev in osvoboditev, ampak nasilna sprememba družbenega reda in prevzem absolutne oblasti. Boj proti okupatorju je bil samo dobrodošel okvir in krinka, za katero so mogli skriti svoje prave namene. Zato jim ni bilo mar za slovenska življenja. To se je jasno pokazalo že po njihovih prvih streljih. Pod temi niso padali sovražni vojaki, ampak neoboroženi slovenski rojaki, moški in ženske, stari in mladi, tudi cele družine.

Takšen zločinski nastop komunistične gverile je demokratično stran prisilil k novemu premisleku. Vse dvome pa je OF razpršila 16. septembra 1941, ko je s svojim Odlokom o zaščiti naroda tudi formalna potrdila, da je njen cilj revolucija in nasilen prevzem državne in vsakršne oblasti. Namesto vojne proti sovražnemu okupatorju, je razglasila neusmiljen boj proti domačim idejnim in političnim nasprotnikom.

Pred takšno preizkušnjo so se zaradi silnega komunističnega terorja znašle tajne vojaške legije, vključene v Jugoslovansko vojsko v domovini pod poveljstvom generala Dragoljuba Mihajloviča, obrambnega ministra jugoslovanske vlade v begunstvu. Prvi oborožen oddelek 17 slovenskih vojakov JVD se je pod poveljstvom Milana Kranjca 17. maja 1942, torej dva meseca pred ustanovitvijo prve Vaške straže v Šentjoštu nad Horjulom, v času najhujšega revolucionarnega nasilja, odpravil iz Ljubljane na Dolenjsko. Namenili so se izpeljati množično mobilizacijo in zavzeti območje Gorjancev.

Danes komunistični borci govorijo, da je bilo v gozdovih prostora za vse. Njihova dejanja pa so bila čisto drugačna. V skladu s svojim totalitarnim naukom in Odlokom o zaščiti naroda, ki je pod smrtno kaznijo prepovedal vsako združevanje izven OF, so partizani takoj pokazali, da ne bodo niti v mestih niti v gozdovih trpeli nikogar drugega. Čim so

spoznali, da gre za enoto, ki ni pod njihovim nadzorom, so napadli njeno taborišče v Št. Joštu pri Stopičah, Dolžu, Krki, Suhorju, Gracarjevem turnu, Pleterjih in nato naprej do Grčaric in množičnih umorov ujetnikov septembra in oktobra 1943.

Voditeljem nacionalnega odpora je postalo očitno, da se ne bodo mogli uspešno bojevati hkrati z vojskama dveh mogočnih totalitarnih sistemov, ne da bi narod utrpel nesorazmerno veliko žrtev in škode. Vedeli so tudi, da bodo fašistične okupatorje lahko brez njih premagali zahodni zavezniki, da pa se proti komunističnim razbojnikom ne bo bojeval nihče. Zato so se avgusta 1942 odločili, da se bodo izogibali spopadom z Italijani in se bodo postavili zlasti v obrambo svojega naroda pred bolj nevarnimi domačimi morilci, katerih grozljiva dejanja so prav tedaj pretresala Notranjsko, Dolenjsko in Belo Krajino.

S tem namenom so jeseni ustanovili 16 vojaških postojank, dve tudi v Beli krajini, v Metliki in na Suhorju. Tako se je na Suhorju sredi novembra v župnišču in okolici utaborila četa drugega bataljona "Legije smrti" pod poveljstvom poročnika Miloša Šabiča, ki je štela 127 mož, prvo nadstropje šole pa je zasedel štab bataljona z 12 možmi, ki ga je vodil poveljnik kapetan Dobrivoj Vasiljevič - Iztok. Stalne italijanske posadke na Suhorju ni bilo, partizanski napad pa je tukaj zatekel skupino 16 ali po drugih podatkih 32 Italijanov, ki so bili na poti iz bližnjega Hrasta proti Metliki.

Partizanskemu poveljstvu je bila postojanka na Suhorju v veliko napoto. Sami si niso upali v napad, zato so zbrali velike sile slovenskih in hrvaških partizanov, ki so se 26. novembra neopazno približale Suhorju. Sodelovala je hrvaška 13. brigada in slovenska Cankarjeva brigada in Vzhodno dolenjski odred. Napad se je začel zvečer ob 20. uri in hudi boji so trajali vso noč. Partizanom je najprej uspelo šolo zažgati. Iz ognja se je štab bataljona s poveljnikom Iztokom in vojaškim kuratom p. Norbertom rešil z odskokom iz prvega nadstropja, vendar so bili zajeti.

Šabičevi legionarji v župnišču so se hrabro bojevali naprej. Stanje je postalo težko, ko je komunistom ponoči uspelo zasesti cerkveni zvonik,

iz katerega so obvladovali vsa proti cerkvi obrnjena okna v župnišču. Zato so se lahko približali župnišču in z miniranjem razrušili vogal stavbe, da je zazijala velika odprtina. Po večkratnih poskusih jim je končno skozi to odprtino uspelo zažgati tudi župnišče. Zato je poveljnik Šabič svojim možem zjutraj ob 8. uri ukazal izpad. Pri tem je padlo okrog 15, po drugih podatkih pa 23 mož, 65 ali 66 so jih partizani ujeli, izpad se je posrečil samo 28 možem s poročnikom Šabičem na čelu. Nekateri domačini se spominjajo, da so tedaj na pokopališču pri sv. Jakobu pokopali 21 padlih legionarjev

Od zajetih članov bataljonskega štaba so jih osem po hudem mučenju umorili, med njimi poveljnika Vasiljeviča - Iztoka in kurata p. Norberta. Druge ujetnike so kasneje mobilizirali v svoje brigade, 17 naj bi jih tudi izpustili. Od mnogih nekdanjih "herojev" ni nobenega moža, ki bi si upal povedati, kje so morili in za grob osmih umorjenih legionarjev se še danes ne ve.

Glavni vzrok poraza na Suhorju je bil seveda velika številčna premoč napadalcev: proti četi legionarjev so nastopile kar tri velike partizanske enote. Legionarji so bili slabo oboroženi, saj je na enega moža prišlo samo 50 nabojev in ena ročna bomba. Pogubno pa je bilo tudi to, da med legionarji ni bilo domačinov, ki bi poznali kraje in se povezali z ljudmi, zato niso imeli podatkov o približevanju sovražnika. Pred napadom so izvidnice poročale, da niso opazile nič sumljivega in da partizanov že nekaj mesecev ni bilo videti. Še več, eden od stražarjev naj bi partizane spustil mimo, pritličje šole, v katerem je stanoval nezanesljivi šolski upravitelj, ki je imel sina pri partizanih, pa je tudi bilo brez pravega nadzora.

Poraz legionarjev na Suhorju je bil prva partizanska zmaga nad enotami, ki so se uprle revoluciji. Napadeni in obkoljeni Šabičevi četi so hiteli na pomoč tako vaški stražarji iz Semiča in Trebnjega kakor tudi druge enote, vendar so jih velike partizanske sile okrog Suhorja odbile. V nekaj mesecih so komunisti napadli še šestnajst postojank vaških straž in uspelo jim je, da so jih uničili šest, prvo že 12. decembra 1942 v Ajdovcu. Potem je njihova moč oslabela in vse do padca Italije tudi v Beli krajini niso igrali pomembne vojaške vloge.

Pred nastankom Vaških straž in tudi kasneje pa so v Beli krajini partizani imeli veliko politično in zlasti kriminalno vlogo. Mučili in umorili so mnogo domačinov vseh starosti in poklicev, mož in žena, fantov in deklet, tudi otrok. Spomnimo se samo strašne smrti vzorne in odlične učiteljice Marice Nartnik, ki so jo mučili in umorili 25. junija 1942 na partizanskem morišču pri Vršicah, pa profesorja Antona Ovna iz Metlike, umorjenega že 17. maja 1942, leta 1942 v Črnomlju umorjena potoškega župnika Josipa Pravharja, prav tako strašno mučenega in ubitega dragatuškega župnika Jakoba Omahna, pa viniškega kaplana Ivana Salmiča in strašno mučenega p. Klemna Norberta, tudi leskoškega kaplana Jožeta Kofalta, ki so ga izgnali Nemci. Spomnimo se na pobjo družine Kasun iz vasi Kasuni: očeta so partizani umorili že leta 1941, leta 1942 so umorili sina Martina, novembra 1943 so po mučenju ubili mater Marijo in hčerko Amalijo, doma pa pustili sami dve mladoletni hčerki. Spomnimo se družine Lončarič iz Rosalnic, kjer so partizani umorili očeta, in na strašen način mater in 11 - letno hči Anico. Spomnimo se strašnega pobja celega naselja Ciganov v Kanižarici, mož in žena z otroki vred, skupaj 72 žrtev, pa tudi vsaj nekaterih žrtev iz Suhorja: Ane Golja, Ivana Laha, Ivana Lojka, Marije Lojk in Martina Težaka, ne nazadnje suhorskega župnika Janeza Raztresena, ki so ga umorili julija 1942.

Seznam belokrajnskih žrtev revolucije gre v stotine, med njimi je nenavadno mnogo žena in deklet. Vsa Bela krajina je obdana s partizanskimi morišči od zloglasnega Peščenika pri Brezovi rebri in morišč pri Maverlenu do nešteti drugih. Nenavadno je tudi, da so svoje žrtve tukaj še bolj grozovito in pogosto mučili, kot drugod. Bela krajina je najprej jokala, potem pa je bilo bolečine preveč in solz premalo. Bela krajina je samo še strmela in trpela.

Takšnemu nasilju so se legionarji in vaški stražarji morali upreti. Belokrajnski možje in fantje so to storili in pogumno branili svoje vasi in domove, svojo vero in narod. Po zmagi revolucije so tudi oni postali žrtve komunističnega totalitarizma in mnogi Belokranjci ležijo pobiti tudi po drugih moriščih po vsej Sloveniji.

Naj na koncu omenimo še nauk, ki nam ga daje strašna usoda p. Norberta. V mladostni zanesenosti in slepoti je za partizane navdušil mnogo belokranjskih katoliških fantov in deklet. Šele poleti 1942, ko je v nebo kričalo že mnogo nedolžnih žrtev partizanskega nasilja, je spoznal svojo zablodo. Takoj jo je hotel popraviti, zapeljane partizane je vabil k vrnitvi in pomagal je organizirati obrambo pred revolucijo.

P. Klemen Norbert je vendar svojo zmoto hitro spoznal. Po nekaj mesecih je vedel, da tisti, ki pobijajo svoje lastne ljudi, ne morejo biti narodni osvoboditelji. Živel je sredi življenja, gledal je dejstva in se ni več zanašal na lepe besede. Mnogi Slovenci, med njimi številni izobraženci, ki bi morali biti voditelji svojega ljudstva, pa tudi po 60 letih teme in laži nočejo spoznati resnice. Raje verjamejo prijetnim partizanskim mitom, kar jim zagotavlja moralno lagodnost, kot da bi pogledali dejstva, ki kažejo, da opevani partizanski boj ni bil boj proti okupatorju, ampak revolucionarno nasilje in boj za absolutno oblast nad slovenskim narodom. Za p. Norberta in za mnoge druge je bilo to spoznanje prepozno. Za nas je pozno, vendar še ne prepozno. Še lahko kaj storimo in se rešimo iz teme laži in prevar.

Milan Muhič

Spominska slovesnost v Kočevskem rogu 2000

Spoštovani g. Ivan Dolničar, predsednik Zveze združenje borcev NOB. V Delu, 1. 7. 2000 protestirate proti vodstvu rimokatoliške cerkve v Sloveniji nad žalno komemoracijo za pomorjene v Kočevskem Rogu. Nadaljujete, "da je združenje borcev NOB že večkrat javno povedala, da obžaluje in obsoja poboje domobranskih in drugih ujetnikov po končani vojni. Ter nadaljujete, da za te poboje ni mogoče obdolžiti slovenske partizane, ker so te poboje vršilke enote JA". Laž in sprenevedanje.

Sam sem trdno prepričan, da je tudi vam kot predsedniku Zveze združenja borcev poznana poslednja pot tudi mučenca "Dolničarja" v Teharjah. Kot je bilo že velikokrat zapisano in kot je enkratno prikazal pisatelj Tolstoj, kateri se bori za resnico takratnega genocidnega dejanja

tudi v Sloveniji, so vrnjeni ujetniki iz Koroške od strani nizkotnih Angležev v drugi polovici maja 1945 doživeli nečloveško grozoto od strani organizacije, katere na čelu ste danes vi – borci partizani. Ne morem, da ne bi vas kot predsednika vprašal, kaj je počela Cankarjeva brigada, ko je čistila dolenjske terene po 9. maju 1945?. Sprašujem pa vas, kdo so bili v tej Cankarjevi brigadi od vaših borcev? Upam, da ni potrebno, da jaz navajam imena slovenskih oficirjev v Cankarjevi. Njihovo čiščenje je nad dolenjskim prebivalstvom pustilo hude zločine, če omenim le pomore zajetih pri Kompoljah v Dobropoljski dolini. Ali ni bila ta Cankarjeva brigada tudi v sestavu JA? Ali Koroški odred? In tako bi lahko še našteval.

Sprašujem vas, ali ni bila JA takrat od Triglava do Devdelija? Ne razumem, zakaj je potrebno podtikati takratne zločine po končani revoluciji 1945 le samo nekemu, ki je resnično tudi prisostvoval takratnemu genocidu nad zajetimi ljudmi? Torej, ali niste bili tudi vi, spoštovani borci, takrat v sklopu JA pod velikim vodjem? Zame je tako vaše izmikanje sramotno sprenevedanje.

Sam sem se že pred leti osebno srečal v nekem večjem kraju v Dalmaciji, s prijaznim gospodom "sa brkovima", katerega so klicali Simo Dubajič. Tudi vam, gospod Dolničar priporočam, da bi se srečali, s tem gospodom. Prepričan sem, da se od tistega trenutka dalje ne bi nikoli več pojavili v javnosti s tematiko, kakršno ste napisali v Delu 1. 7. 2000. Gospod Simo je priznal, da je storil grozovite zločine nad človeštvom v Rogu, dokler ga ni zamenjala eksekutorska slovenska partizanska vojska. Torej ta vojska, katera ima na vesti takratne storjene zločine se sedaj imenuje ZB NOB, kateri na čelu ste brez sramu vi, Ivan Dolničar. In sedaj se lahko upravičeno vprašam, kje je vaša morala? Žrtev je bilo po končani revoluciji ogromno, torej je bil storjen zločin nad človeštvom, ali ne? In, kje imate tiste "hrabre" zločince z imenom?

Že pred časom sem v medijih opozoril poštene partizane, kateri so se resnično borili proti okupatorju, naj sami zapišejo v list zgodovine imena zločincev, da tako operejo pošten partizanski boj proti okupatorju. Ni dvoma, da je bilo veliko takratnih partizanov zavedena, kot mi je že pred mnogimi leti razlagal partizan Avgust Vanilij, od strani komunističnega vodstva. Prepričan sem, da ti pošteni partizani niso svoja

življenja izpostavljali za komunistično revolucionarno ideologijo, katera se je borila pod vodstvom boljševistične ruske armade. Da ne omenjam široke razlage partizana "Borisa Nikiča" (N.Š.) kateri mi je že leta 1972 nazorno prikazal resnične namene in cilje takratne komunistične partije Jugoslavije oz. Slovenije, boj za prevzem komunistične oblasti. Kot otrok zverinsko umorjenega očeta, katerega ne poznam, sem ga tedaj prosil, naj mi pokaže morilca mojega očeta v Kočevskem Rogu, katerega on kot visok OZNOVSKI funkcijoinar in takrat politični komisar, bi ga moral poznati, da ga sam pospremim pred sodni senat, kjer naj odgovarja za hudodelstva proti človeštvu in mu tako odpustim za vsa storjena grozodejstva. Še do danes niste enega samega teh pripeljali pred senat pravice, da operete partizani tak vaš "boj" proti komu in , da javno priznate, kar je zapisano, da bil vaš boj le proti razrednemu sovražniku sobratu.

Spravno dejanje bo resnično doseženo takrat, ko boste dragi partizani sami pripeljali iz svojih vrst pred sodni senat tisto peščico morilcev iz takratnega obdobja, katera pušča težak madež nad vašo organizacijo. Takrat bo dosežena resnična sprava, kajto to bo tudi priznanje poštenemu partizanskemu boju proti okupatorju, in pošteni partizani se boste oprali zgodovinskega madeža, ki vas spremlja.

Pavla Lovše Korošec

Begunstvo

(Nadaljevanje)

Prišel je dan odhoda Rupnikovega bataljona, kjer je bilo večina bizoviških fantov. Prišli so k našemu šotoru po slovo, vsi veseli, da gredo v Italijo, da bodo spet redna vojska. Francelj je imel pri sebi revolver, ki ga je skrnil, pred Dravo pri oddajanju orožja. Vprašal me je, če bi ga jaz spravila in prinesla za njimi, morda bi bilo varneje, da nas civiliste ne bi pregledovali. Seveda sem takoj pristala, vesela, da mi zaupa kaj tako važnega. Vendar, se je potem premislil v strahu, da bi imela kaj sitnosti in težav. Ni mi ga dal. Poslovali smo se, oni veseli in mi žalostni, ker odhajajo. Peli so, ko so odhajali, me smo jim mahale v slovo.

Del taborišča pozimi

vozijo v Slovenijo in izročajo partizanom. Torej je resnica, da jih ne vozijo v Palmanovo, pač pa v Slovenijo! Kot strela z neba je padla ta novica med ljudi. Vetrinjska cerkev se je napolnila nemočne, žalostne, jokajoče množice. Molili smo in molili za naše prodane bataljone.

Naslednje jutro bi moral oditi Cofov bataljon. Mi smo bili pripravljene za odhod. Ata so prišli ponoči v šotor in mami povedali, da ne bomo šli, ker vračajo vse domobrance v Slovenijo partizanom. Zjutraj so prišli k našemu šotoru še ostalih 6 bizoviških domobrancev: Ciril, Albin, in drugi v dvomih, kaj narediti, ali ostati, ali iti na tovarnjak. Namreč poveljnik bataljona Emil Cof jih je odvezal prisege in jim dal prosto, da se vsak odloči po svoji presoji. Mama so fantom dejali: "Poglejte, mi bi morali iti danes in ne gremo!" A Ciril je v imenu vseh dejal: "Kamor so šli drugi, gremo tudi mi" in stopil je na tovarnjak in za njim ostali fantje in se odpeljali.

Vetrinjsko polje je ostalo, kot po množičnem pogrebu. Zadrževali smo se v vetrinjski ce-

Proti večeru, ko smo šle v cerkev, smo videle gručo ljudi v krogu in na sredi je stal Jože Š. Gorenjski domobranec. (Poznala sem ga, ker je bil sovaščan in prijatelj domobranca Jožeta Povirk organista v Bizoviku) Ustavile smo se in približale. Pripovedoval je, da je ušel, ko je uvidel, da jih

Taborišče Spittal - gledališka dvorana

rkvi in molili in prosili Vsemogočnega in Marijo pomoči in rešitve. Bali smo se, da bodo Angleži tudi ostale civiliste nasilno vrnili partizanom. Zavzel se je zdravnik dr. Valentin Meršol, navezal stike z Angleži in posredoval, da bi civiliste zaščitili pred nasilnim vračanjem. V vetrinjsko taborišče je prišel angleški maršal Aleksander, spremljal ga je dr. Meršol. Obhodila sta taborišče. Videl je red in snago po slovenskem taborišču. Dr. Meršolu je obljubil, da noben civilist ne bo nasilno vrnjen v Slovenijo. Pevski zbor mu je pred cerkvijo na dvorišču zapel slovenske narodne pesmi.

Prišlo je povelje, da bodo vetrinjsko taborišče preselili in razdelili po raznih taboriščih. Vse družine, ki so imele dijake, ki so obiskovali gimnazijo, so določili za taborišče Peggez-Lienz v Tirolah, kamor bodo preselili gimnazijo. Ljubljana in okolica je odšla v taborišče Spittal ob Dravi, ostali del so odšli v Judenburg in v St. Vid ob Glini.

Iz Vetrinja so nas peljali na tovornjaku do Celovca, tam smo prespali v nekem samostanu po tleh in naslednji dan smo šli na vlak. V Beljaku smo čakali na progi na drug vlak. V strahu smo trepetali, da nas ne odpeljejo v Slovenijo. Šele, ko je vlak zapeljal v nasprotno smer, smo se oddahnili. In tako smo se znašli v taborišču Špital ob Dravi. V taborišču je bilo že precej ljudi vseh narodnosti, od Hrvatov, Madžarov, Volksdeutscharjev, Litvancev, Latvijcev, Rusov, Poljakov..., pridružili smo se jim še Slovenci. Ogromno taborišče je bilo ograjeno z žico. Na vsako stran ceste so stale lesene barake. Na levi so bile barake s sobami in stranišči, na desni strani pa so bile barake, baje so bile nekoč živinske barake.- hlevi.

Nas so dodelili v 13. barako. To je bila ena sama velika dvorana, kjer so nastanili par družin in nekaj študentov. Poleg nas so bili še Osenarjeva družina iz Cerkelj, Gregorčeva in

Tri sestre

Kepčeva družina tudi iz Gorenjske, Koroščeva družina iz Dobropolja, Maroltovi iz Velikih Lašč, Vovkovi iz Ljubljane in študentje: Erik, Tine, Aljoša, Slavko, Jože in Francelj. Ko smo polegli in je bil mrak v dvorani, so fantje postali duhoviti. Zabavali so vsi - vse. Bili so korajžni, ker je bila tema in jih nismo videli. Včasih je prišel na okno poročevalec Radio-London - Marelmohar - Jože in oznanjal svetovne novice. Ene od teh je bila, da so Amerikanci odvrgli 2 atomski bombi na Japonsko. Kaj bo zdaj?

Razmere v taborišču so se počasi urejale. Dobili smo postelje - po-grade (v nadstropju). Sčasoma smo si uredili sobe. Z odejami smo jih pregradili. Vsaka družina zase je ogradila svoj del prostora. Stranišče je bilo zunaj barake, za vse skupaj. Po hrano smo hodili v kuhinjo, ki je bila v začetku taborišča. Zjutraj smo dobili grenko črno kavo (iz prežganega fižola - so dejali, da je). Opoldne za kosilo neko juho, kjer je plavalo nekaj zelenjave. Za večerjo spet črno grenko kavo. K maši smo hodili čez cesto v bližnjo vas Edling v malo cerkvico. Slovenci smo se kmalu znašli in organizirali. Pričeli so z otroškim vrtcem in osnovno šolo. Z nami je prišlo precej učiteljic in duhovnikov. Kmalu so Slovenci prišli v vodstvo taborišča. V vsem se je zboljšalo, celo hrana, ker so kuhali Slovenci, je bila precej boljša, tudi bolj okusna. Zjutraj smo dobili tudi kos črnega kruha. Ena štruca je bila za dvanajst oseb. Tudi kosilo se je zboljšalo. V juhi smo dobili malo konjskega mesa, krompirja ali makaronov.

Sredi taborišča so zgradili lepo, veliko leseno barako za kapelo, kjer smo ustoličili Marijo Pomagaj. K Njej smo se zatekali vsako jutro k sv. mašam in zvečer k večernicam. Tudi čez dan smo se zatekali k Mariji Pomagaj v tako krutih trenutkih. Vse praznike smo doživeto in svečano praznovali po slovenskih navadah, duhovne obnove, svete ure, procesije po taborišču za praznik sv. Rešnjega Telesa, Božič smo pričakali s pripravo v Adventu in s popotovanjem Marije po barakah. Živeli smo globoko doživeto versko življenje in vse to nam je dajalo moči, da smo vse lažje prenašali in upanje na rešitev.

Na drugem koncu barake-kapele, zadaj so imeli pravoslavni prostor za svoje bogoslužje.

Po taborišču se je širila novica, da je nekaj domobrancev ušlo od partizanov. Nekateri so celo vedeli povedati neka imena fantov tudi iz Bizovika. Vendar kaj določenega, točnega ni vedel nihče. Začeli smo upati.

Študent Erik se je ponudil, da bi učil Nem-

ščino ob večerih v naši baraki vse, ki se zanimajo. Seveda smo bili takoj zato. Zbrali smo se v Koroščevi sobi, ki je bila največja, posedli po posteljah, ker stolov nismo imeli in poslušali Erikovo razlago Nemščine. Vendar to ni trajalo dolgo, ker so se pričela druga udejstvovanja ob večerih, kot pevske vaje, tečaji.

Z Mimi in Ivanko in Rezi smo se odločile, da gremo v Judenburg obiskati sovaščanko Jožico, ki so ji vrnilo moža Jožeta-domobrancia Vesela nas je bila, zlasti, ker je živela sama pri moževih starših, ki jih je spoznala šele v Vetrinju in mož Jože je odšel z Gorenjskimi domobranci. Tako sama se je počutila. Obljubila nam je, da bo prišla za nami v Spittal in res je kmalu prišla. Ko smo se vrnile domov v taborišče Spittal, nas je čakalo veslo presenečenje. Mama so povedali, da je prišel Ivan od doma, da je ušel iz Teharij, se skrival doma in prišel v taborišče. "Kje je?" smo hotele vedeti. Bil je v kapeli, molil je. Ko se je vrnil, je pripovedoval nam o tragični usodi naših fantov domobrancev in vse kar je doživljal od Vetrinja do Teharij in v taborišču smrti samem... Gospa Albina Osenarjeva, ko je slišala, je odgrnila steno-deko in mami dala kos kruha, saj je vedela, da mu nimamo kaj dati za jest. Ostal je z nami v naši sobi..

Pričeli so razne tečaje za čevljarje, krojače, šivilje in druge poklice. Gospod Zupan in Franci Holozan sta pripravila večerne tečaje za dekleta. Oskrbeli so blago in vse potrebno za vezenje. Ob večerih smo prihajala dekleta in gđc. Francka in Angelca Bolha sta nas učili vezenja narod-

Šivalni tečaj

Kapela v taborišču

nih vzorcev. Vezle smo prte, ovitke za albume, knjige. Bili so lepi večeri.

Kmalu so zapovedali, da morajo biti vsi zaposleni. Moške so poslali v gozdove pripravljati drva, ženske pa v kuhinjo lupit krompir.

Mimi, Ivanka in Tončka so prevzele pralni-

co. Ker so bile vajene pranja perila še od doma iz Bizovika, ko so bile njihove mame perice za ljubljansko perilo. Prale so na isti način, kot v Bizoviku vse perilo iz ambulante in pisarn ter kuhinje. Lepo so se imele, bile so samostojne in imele dodatno hrano, kot delavke.

Sestra Tinka je kmalu zbolela in obležala, ni mogla hoditi, zaradi revmatizma. V Vetrinju se je prehladila, ko smo ležali na mokri zemlji. Imela je hud sklepni in mišični revmatizem, ki ji je povzročal hude bolečine. Vzeli so jo v ambulanto. Dr Meršol je zelo skrbel zanjo. Iskal je vse možnosti izven taborišča, da bi ji olajšali bolečine. Pošiljali so jo na zdravljenje v razne toplice in bolnice

Skoraj vsa leta begunskega življenja v taborišču je preživela v ambulanti ali bolnici.

Za praznike je prosila mamo, da bi prosili dr. Meršola, da sme v barako, domov. Dovolil je, vendar je mami rekel, če ne bo vzdržala, da jo lahko pripeljejo nazaj. In res, še pred nočjo se je morala vrniti v ambulanto.

Gospodinjstva šola v taborišču Spittal

Ko so organizirali gospodinjsko šolo, sem se takoj javila. Bila sem zaposlena in še kaj se bom naučila. Precej deklet nas je obiskovalo to šolo. Vodil jo je g. France Novak. Imele smo različne predmete, kot se spodobi za gospodinjsko šolo, samo kuhale nismo, ker ni bilo kaj. Recepte pa smo si zapisovale, tako tudi o vrtnarstvu, etnologiji, o družini - negi dojenčka, zdravju, ureditev in vodstvo doma in družine, o ve-rouku. Ko so bili športni dnevi - prišli so športniki iz vseh taborišč, smo dekleta iz gospodinjske šole stregle pri kosilu, večerji in malici, tako smo se vadile v postrežbi.

Za praznik Brezmadežne 8. decembra, 1946 so pripravljali v veliki gledališki dvorani Akademijo na čast Brezmadežni. Gospod župnik Jože Pirc me je prosil, da bi imela govor o Mariji na tej akademiji Malo v strahu in negotovosti, sem privolila. Spravila sem se na delo in se kar najbolje pripravila. Po končani akademiji, me je gospod župnik pohvalil. (Nadaljevanje prihodnjič)

24. januarja bo moja sestra Tinka - s. Antonija Lovše obhajala 50. obletnico redovnega življenja - Hčere Marije Pomočnice, skupaj s s. Rezko Lužovec, naše čestitke. 23. januarja ob 18. uri bo v ta namen daroval sv. mašo salezjanski predstojnik č.g. Jože Repovž. Sestri Tinki čestitava s sestro Rezi in najinima družinama k lepemu jubileju. Z nami so pokojni starši in brat Filip - mučenec in prosimo Vsemogočnega naj Te blagoslavlja, vodi in ohranja še dolgo pri tako plemenitem delu za božje kraljestvo med mladino, ter pri vodstvu in vzgoji deklet, ki se pripravljajo za vstop v redovno življenje.

Sestra Pavla Lovše Korošec

Sestra Antonija - Tinka s sestrama

Krimska jama 2002

Nekoč v zemeljski davnini je tukaj na goli skali nastala majhna razpoka in skozi to rano je milijone let v notranjost prodirala voda, dolbla in topila skalo, da je nastala ta črna jama. Če je kdaj tod hodil kateri od človekovih prednikov, je hitro spoznal, da se iz velike globine ne bi mogel rešiti. Zanj je jama bila brez dna, brezno. Zato se je jame na daleč izogibal. Tudi kasneje, ko se je na tej planoti naselil človek, so za jamo vedeli samo redki lovci in gozdarji, saj je bila neuporabna za karkoli človeškega. Bila je samo brezno, daleč od človeških bivališč in daleč od človekovega dela, njegove ljubezni in sovraštva. Milijone let samo jama v neznanem gozdu!

Sredi dvajsetega stoletja po Kristusu, natančno pred 60 leti pa se je tukaj zgodilo nekaj, kar presega milijone let zemeljske preteklosti, kar zanika vso človeško kulturo, nekaj tako nečloveškega, da je jama prišla iz tisočletne osamelosti in dobila po vsej slovenski domovini in preko njenih meja strah zbujajoče ime - Krimska jama. Sedaj se ob jami že dvanajst let zbira truma ljudi vseh starosti in poklicev iz vseh koncev naše domovine. Sredi gozda je postavljeno najvišje znamenje, križ, ki povezuje nebo in zemljo, človeka in Boga, pred grozečo jamo se daruje najsvetejša daritev, kateri so drugače namenjene samo najlepše človeške zgradbe. Večno šumenje gozda in tišine vsako leto pretrgajo vzdihni in molitve človeških otrok.

Kaj tako velikega, vse presegajočega se je tukaj zgodilo spomladi leta 1942, da se je nenadoma zrušil davni mir in pokoj? Uradna zgodovina o tem nič ne ve, Krimske jame sploh ne omenja. Pove le, da je tedaj tukaj bilo operativno ozemlje partizanskega "Notranjskega odreda", ustanovljenega aprila 1942 iz enot partizanskega bataljona "Ljube Šercerja". Junija 1942 se je ta skupina partizanov preimenovala v "Krimski odred". Nekaj posebnega lahko zaslutimo le iz poročila, da je odred dne 28. junija 1942 iz italijanskega vlaka na Verdu privedel okrog 300

rešenih internirancev, med katerimi naj bi bilo "nekaj vohunov, ki so za svoje izdajstvo bili kaznovani" (NOB na Slov., 276. stran). Vznemirja tudi podatek, da je tukaj delovala tudi Dakijeva leteča patrolja, konec aprila 1942 preimenovana v samostojno "Proletarsko udarno četo".

Spomladi 1942 so partizani pričakovali veliko sovjetsko ofenzivo in njihovo zmago. Zato je bilo treba pohiteti in se pripraviti na pričakovani konec vojne: na prevzem oblasti. V te priprave je sodila predvsem odstranitev nasprotnikov komunizma in drugih Osvobodilni fronti nezaželenih oseb, za preživele pa vzpostavitev sistema strahu in brezpogojne pokorščine komunistični partiji. Zato so partizani od prejšnjih posamičnih umorov - do konca leta 1941 v Sloveniji pobili čez 60 neoboroženih Slovencev - spomladi 1942 vseh povsod prešli na množično ubijanje. Nastala so številna odredna in bataljonska morišča kot so: Mačkovec, Mihčevo brezno, jama Kozlovka, Jama pri Poljanah, Brezova reber v Beli krajini, Žiglovica pri Ribnici in še nešteta druga. Od takrat je znana tudi Krimska jama, pojem partizanskega morišča.

Partizanskim enotam, ki so tukaj delovale, so poveljevali takšni mojstri smrti, kot so bili politični komisarji Franc Novak - Fric, Dušan Pirjevec - Ahac, dr. Aleš Bebler - Primož in Polde Maček, poveljnik leteče ubijalske čete Stane Semič - Daki, komandanti Mirko Bračič, Ivan Jakič - Jerin in Bojan Polak - Stjenka, kasnejši "sodnik" na zloglasnem "Kočevskem procesu" jeseni 1943 in še kasneje spomladi 1945 poveljnik 2. divizije KNOJA, izvrševalke slovenskega holokavsta.

Skupno število žrtev, ki so svoja življenja končale v Krimski jami, ni znano. Tisti, ki so ubijali, tedaj niso delali zapisnikov, sedaj pa se tega nočejo spomniti. Niti komunistična Jugoslavija niti pravna država Slovenija umorov nista hoteli raziskati. Ljudje pa takšnih strašnih stvari ne pozabijo. Komisija za ugotavljanje pobojev, ki je bila pri nekdanji občini Cerknica, je s temeljitim delom od hiše do hiše zbrala podatke, na podlagi katerih je zgodovinar Stane Okoliš izdelal seznam vseh žrtev vojne na ožjem Notranjskem od Babnega polja do Unca. V tem seznamu je po imenih in drugih osebnih podatkih nave-

denih 17 žrtev, ki so v kratkem času od 3. junija do 23. julija 1942 bile vržene v to brezno.

Tedaj še ni bilo nobene oborožene protirevolucije, zato med žrtvami ni nobenega oboroženega nasprotnika, sta pa dva mladoletna partizana - domačina, ki so ju ubili sami partizani. Druge žrtve so neoboroženi civilni prebivalci okoliških vasi vseh starosti: od 16 - letne Ane do njene 37 - letne matere Angele Juvančič iz Begunj, ki so ju skupaj z Jožefo Šivec, Ano Obreza in Marijo Zalar po hudem mučenju - po pripovedovanju še žive - vrgli v brezno 13. julija 1942. Partizan iz bližnje vasi se je še pred nekaj leti "hvalil", da so v breznu "babe še tri dni javkale". Med 15 civilnimi žrtvami je bilo kar 8 žensk.

K 17 žrtvam iz okolice je treba prišteti še prej omenjene interniranke, od katerih so jih 12, ki so rekli, da bi radi šli domov in ne v partizane, vrgli v brezno. Skupaj je torej znanih vsaj 29 žrtev v Krimski jami. Ljudska govorica pa pravi, da je v Krimski jami žrtev nad sto, zadnje naj bi vanjo vrgli že po vojni.

Kaj naj k temu rečemo? Ljudje pravijo, da so tukaj ubijali morilci, ki so zagrešili najbolj gnusne zločine. Nekaterim se zdi, da mi ne bi smeli govoriti tako naravnost, ker bi to lahko prizadelo bivše tenkočutne partizane, "borce za narodno osvoboditev". Prav, pa bodimo obzirni in pogledjmo, kako so se ti borci borili za narod.

Od prihoda okupatorjev v začetku aprila 1941 do konca julija 1942, torej v 15 mesecih pred nastankom prvih vaških straž, ko so se lahko povsem neovirano borili proti italijanskim okupatorjem, so partizani v notranjskih občinah od Starega trga do Rakeka na grozovit način umorili najmanj 61 neoboroženih Slovencev, domačih prebivalcev, med katerimi je bilo 15 še mladoletnih. Med temi žrtvami partizanskih "osvoboditeljev" je bilo kar 21 žensk, od njih 7 še mladoletnih deklet. Pobjjali so vse od bajtarjev in kmetov, delavcev in obrtnikov do župnika pri Sv. Vidu Karla Žužka, sodnika v Ložu Vladimira Muhe in župana pri Sv. Vidu Antona Tekavca, ljudi vseh starosti od komaj 15-letne Pavle Knap iz Dolenjih

Otav in prej omenjene 16-letne Ane Juvančič do 58-letne Marije Martinčič iz Grahovega in skoraj 60-letnega Franca Zigmunda iz Iga vasi.

KRIMSKA JAMA

Na istem območju Notranjske, ki ji komunisti pravijo zibelka partizanstva, pa je bilo med vso italijansko okupacijo, torej v dveh letih in pol, ubitih, ne mučenih, le 9 italijanskih vojakov (glej: Stane Okoliš, *Žrtve druge svetovne vojne na ožjem Notranjskem*, Ljubljana 1996). Na vsaka dva meseca je padel en Italijan, v Krimsko jamo pa so vsak drugi dan vrgli vsaj enega Slovence. Temu torej pravijo boj proti okupatorju za narodno osvoboditev!

S takšnim "bojem" so partizani dokazali, da je upor proti okupatorju samo postranska stvar, le krinka za nasilno komunistično revolucijo in uničenje njim nepokornih Slovencev. Šele po grozovitih umorih, ropih in preganjanjih so se kmetje zbrali v vaške straže, da bi branili svoje vasi in svoje družine pred partizanskim nasiljem, ne pa zato, da bi zatrli upor proti okupatorju, kot še vedno slišimo nekdanje partizane in njihove "zgodovinarje". Narodni razdor in državljansko vojno so torej povzročili partizani s svojim krvavim nasiljem nad Slovenci in ne okupator, kot je v tujini pred leti razlagal sam predsednik republike. Okupator je zakrivil preveč drugega gorja in ni nobene potrebe, da mu pripišemo še tisto, ki so ga zakrivil domači ljudje.

Krimsko jamo je neposreden, strašen dokaz, kako se je začelo, kaj je bilo pri tako imenovanem NOB prvo in glavno, kaj pa postransko, ki je služilo glavnemu - izvedbi revolucije, nasilnemu prevzemu oblasti in

uničenju nasprotnikov komunističnega svetovnega reda. Boj proti okupatorju je bila le krinka in pomagalo za izvedbo komunistične revolucije, bil je velika slovenska prevara. To prevaro sedaj skušajo narediti za temelj slovenske samostojne države. To prevaro, ki je Sloveniji povzročila čez šestdeset tisoč mrtvih - da ne govorimo o sto tisočih drugih žrtev v Sloveniji, Slovence pa po koncu nacističnega terorja za pol stoletja pahnila v komunistično suženjstvo totalitarne Jugoslavije, skušajo umestiti v slovensko ustavo. Tako bi zločin za vedno prevladal nad resnico in pravico.

Za resnico o revolucionarnem nasilju, katerega žalostno prvenstvo pripada prav Krimski jami, slovenska država nima nobenega spoštovanja ali zanimanja. Žrtve še vedno ležijo v brezni brez uradnega spomina, krivci pa se skupaj s predsednikom države sončijo pod rdečimi zvezdami z nešteti uradnimi priznanji in medaljami in s posebnimi pokojnikami "za revolucionarne zasluge", kot zakon imenuje medvojno in povojno pobijanje idejnih in političnih nasprotnikov. V mednarodni javnosti se nasledniki nekdanjih oblastnikov kažejo kot zvesti preganjalci vojnih zločinov po vsem svetu, doma o nešteti vojnih zločinih svojih državljanov nad lastnimi rojaki neomajno molčijo in delajo vse, da ne bi kdo od njih prišel pred sodišče.

Nazadnje je bivši predsednik republike, ki je že papeža poučeval o več resnicah, pred nekaj tedni na Generalni skupščini Združenih narodov v New Yorku učil svetovne voditelje, da je treba na svetu uvesti novo etiko. Milan Kučan, vojak revolucije, ki ne priznava nobene etike, bi rad na svet uvedel novo etiko! Država, ki jo predstavlja, in komunistična partija, katere zadnji voditelj je bil, pa ne spoštujeta niti najstarejših in najbolj temeljnih etičnih pravil, veljavnih v vseh časih: spoštljivo pokopati mrtve in kaznovati morilce! Ali je to Kučanova nova etika? Je rdeča zvezda znamenje nove etike? Je nova etika ustavno čaščenje preware, množičnih umorov in pol stoletnega narodnega razdora?

Zato pa moramo zamolčane žrtve revolucije spoštovati mi, ki še hranimo spomin nanje, na njihov odpor nasilju in se zbiramo na krajih njihove strašne smrti. Praznovanje njihovega spomina in oznanjanje njihovi smrti, pomeni spoštovanje resnice in službo življenju. Ohranja in oznanja staro etiko, ki je in mora ostati temelj našega naroda, naše

države in vsega človeštva: spoštovati človeka kot božjo stvaritev, njegovo pravico do življenja, njegovo pravico do svobodnega mišljenja - pravico, ki je bila umorjena v tem breznu.

Daj Bog, da bi, kot je tuji opazovalec o Slovencih zapisal v Slomškovem času, zopet postali - ljudstvo brez morilcev!

Ive A. Stanič

Spominska prireditev

Gospod Tone Premk, zelo sem vesel, da ste se oglasili in da si lahko izmenjava nekaj svojih pogledov o ključnem obdobju naše bližnje preteklosti, ki je slovenski narod dodobra razdvojila .

Napisali ste, da je bila 20. oktobra letos v Ložu spominska prireditev (pravite, da to ni proslava), kjer ste se spomnili takratnih dogodkov ter povedali, da za zločine italijanske vojske še nihče ni bil obtožen, ne obsojen in ne kaznovan. Tu ste, g. Premk, nekaj spregledali. Po kapitulaciji Italije so partizani pustili italijansko vojsko, da se je mirno in brez posledic umaknila. Zakaj niso partizani že takrat ukrepali za vse storjene zločine Italijanov? Takrat je bil še kako pravi čas, da bi zločinske italijanske okupatorje obtožili, obsodili in kaznovali. Zakaj niso vsaj simbolno kaznovali italijanskega generala Ceruttia? (Ivan Maček-Matija ga je celo nagoval, naj ostane pri nas. Glej knjigo Spomini Ivana Mačka-Matije). Kaj menite, gospod Tone Premk, zakaj partizani niso takrat tako delovali?

Podatke o usmrтитvah v letih 1941 - 1942 sem si izposodil od dobrega poznavalca in raziskovalca polpretekle zgodovine Iva Žajdele. Svetujem vam, da se pobliže seznanite in preberete njegovi knjigi Zasuta usta (Ljubljana, 1996) in Komunistični zločini na Slovenskem (Novo Jutro, 1991), njegove razprave, objavljene v mnogih številkah Demokracije (Komunistični genocidi, Poboji ujetnikov, Interpretacijski teror, Resnica kot pravica, Enciklopedija pristranosti, Zaporedje grehov, Partizanski mit, Morija na Osojniku, Gradovi v ognju...) Ne prezrite dve

Partizani v nemških uniformah, z nemškimi opasači, nemškim orožjem in sovjetsko rdečo zvezdo.

vare. Tudi knjiga spominov nekdanjega partizana Franca Špeliča: Vrnil se bom k očetu, daje človeku misliti. Zagotovo vam bo tudi koristilo listati po reviji Ampak, ki jo izdaja založba Nova revija (npr.: št. 5, 2002, Pavle Borštnik: Zaporedje grehov) in glasila Nove slovenske zaveze Zaveza. O dopisni dokumentaciji med Edvardom Kardeljem in Zdenko Kidrič pa se lahko seznanite v že imenovani knjigi Zasuta usta. Če se vam pa vir ne zdi dovolj verodostojen, vam priporočam, da obiščete Inštitut za novejšo zgodovino in preberete Zbrana dela Edvarda Kardelja.

In še nekaj. Znani slovenski kulturni ustvarjalec in delavec Edvard Kocbek, ki je bil tudi podpredsednik IOOF, delegat AVNO-ja v Jajcu, član prve in druge zvezne vlade, podpredsednik prezidija LRS, republiški in zvezni poslanec, je 10. avgusta 1943 napisal: "Ne gre nam več za zlom fašizmov, ampak za tisto zadnjo resničnost sveta: posest in oblast". Ali ni s tem dovolj prepoznavna namera OF? Se vam ne zdi, da je v tem citatu zajet celoten duh takratnega (in, žal, še današnjega) zgodovinskega in socialnega časa?

Če boste prelistali vso zgoraj omenjeno literaturo, boste morda le verjeli, da naša zgodovina iz bližnje preteklosti ni tako enoznačna, kot

bogato argumentirani knjigi Staneta Kosa: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1 in 2 (Ljubljana, 1994). Kako je potekala revolucija je natančno in izkustveno opisal Ivan Lavrih v svoji knjigi V primežu revolucije (Ljubljana, 2001), ki je na lastni koži okusil komunistične morije in spoznal njihove laži in pre-

so nam jo ustoličili režimski zgodovinarji. Čeprav manjša raziskovalna skupina na Inštitutu za novejšo zgodovino zbira podatke o žrtvah druge svetovne vojne, resnega, objektivnega in znansvetega poskusa zgodovinske osvetlitve dogajanj v letih 1941 - 1942 še nismo bili priče. Kdo se torej boji potegniti črto med resnico in neresnico, pretehtati krivdo in nekrivdo in tako vsaj omiliti (če že ne odpraviti) svetovnonazorska in ideološka razhajanja. Predvsem pa kličejo po tem zgodovinskem dolgu številna neurejena grobišča, brezna, rudniški rovi in jaški, kjer še vedno ležijo nepokopani sonarodnjaki in nas spominjajo na množično bratomorno klanje (brez sodb v povojnem času), ki pomeni največjo tragedijo v zgodovini Slovencev.

Da, gospod Tone Premk, po 57 letih "svobode", grobovi še vedno tulijo v prazno, človeški zakonitosti so še vedno zamašena usta, mi pa se delamo nevedne in sprašujemo, kdo je to izjavil in kje je to napisano. Napisano je v Človeku, ki to razume, ki ima rad ljudi in svojo domovino. V režimskem zgodovinopisju, žal, to še ne sme biti zabeleženo.

V SPOMIN

Mineva prvo leto žalosti odkar nas je 2. 12. 2001 na prvo adventno nedeljo, v daljnem Clevelandu, kjer je živel od leta 1949, nepričakovano in nenadoma zapustil naš ljubljani in nikoli pozabljeni **Jože Bojc**, rojen 2. 5. 1925 v Dolenji vasi pri Ribnici.

Že v rani mladosti je občutil gorje vojne. Nekaj dni po svoji 20.letnici, v začetku maja 1945 je že odšel na žalostno pot begunstva kot ranjenec. Z ranjenimi soborci domobranci je bil iz ljubljanske vojaške bolnice odpeljan z bolniškim vlakom proti Koroški, kamor ta transport z ranjenci ni nikoli pripel. Jožetu je bilo naklonjeno srečno naključje, da je iz tega vlaka, ki so ga partizani ustavili v Lescah pri Bledu,

čeprav s povoji težkih ran in ob izgubi enega očesa, uspelo pobegniti in se s težavo prebiti na Koroško. V Borovljah je poiskal 2 leti starejšega brata Franceta, domobranca, vendar niti malo sluteč, da se je od njega za vedno poslovil, ker je Jože moral naprej v bolnico. Starejši brat France je bil z zadnjim transportom domobrancev iz Vetrinja vrnjen v Slovenijo v taborišče Teharje. Tam je bil med drugimi zverinsko mučen in 22 let star umorjen neznano kje, morda nekje okoli Hrastnika ali tamkajšnih rudniških rovih.

Tej še vedno skeleči rani, ko smo leta 1945 izgubili v naši družini najstarejšega brata Franceta na tako krut način, se je v začetku decembra 2001 pridružila še nepričakovana in nenadna Jožetova smrt. Domača hiša v Dolenji vasi, kraj Jožetovega rojstva ga je iskreno in ljubeče z odprtimi vrati čakala vseh 56 let, kamor se je srečen in vesel nekajkrat vračal z družino, ki si jo je ustvaril v letu 1955 v Clevelandu. Imel je veliko željo, da bi se še večkrat vrnil v dragi domači ribniški kraj, pa je žal Bog hotel drugače.

Ob tem spominu se vsem Jožetovim soborcem-domobrancem društva TABOR v Clevelandu, znancem in njegovim prijateljem, ki so z našim Jožetom prijateljevali in se družili ali karkoli zanj dobrega storili, prisrčno in iskreno zahvaljujeva vsem in vsakemu posebej, s tiho željo, da na njegov grob prižgete kdaj svečko v njegov iskren spomin. Zahvaljujeva se tudi vsem, ki ste ob njegovi smrti pred letom dni, opisali pisno in ustno njegovo življensko pot iz društva TABOR, kot dolgoletnemu podpredsedniku, kakor tudi za lepe besede, ki jih je v časopisu Ameriška domovina Jožetu namenil njegov ribniški rojak Franc Šega.

Ljubljana, 14. 11. 2002

Jožetovi sestri Ana in Francka z družino

ODŠLI SO

FRANC FAJFAR

Zapustil nas je naš član, mož, oče in dedek. Rodil se je v Dražgošah 17. septembra 1925, v družini šestih otrok. Edina sestra je umrla kot otrok za davico.

Osnovno šolo je obiskoval v Dražgošah, potem pa v Ljubljani v Ško-

fovih zavodih, nato pa na klasični gimnaziji. Ker ni bil doma, se je rešil smrti, ko so Nemci zažgali in minirali vas in ustrelili moške stare nad 14 let.

Kot domobranec je bil v Novem mestu in potem skrivač v gozdu do septembra. Nato se je s prijateljem in njegovo družino podal čez mejo v Italijo. Na Krasu sta s prijateljem Škrbetom padla v partizansko zasedo, ko sta hotela v bližnjo vas po informacije, kje iti čez mejo. Na ovinku sta skočila čez kraško kamenje in sledili so streli. Franc se je ob škarpo spotaknil, zato je bil samo ranjen, ko je padal in obležal. Škrbe pa je bežal naprej in bil ubit.. Franc je ranjen tekel nazaj in se skril na njivo v razor, kjer je rasel krompir. V deževni noči je čakal jutra in potem bežal nazaj v gozd, kjer ga je čakala prijateljeva družina. Prišel je v Italijo v Monigo in potem v Servigliano nato v Senegalio. Od tam v Nemčijo, iz Nemčije pa z ladjo v Argentino leta 1948.

Leta 1949 se je poročil s Tinco Lukančič. Imela sta dve hčerki Veroniko in Tatjano.

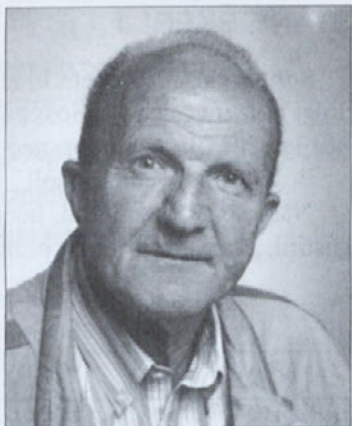
Najprej se je zaposlil v tekstilni tovarni in študiral za tekstilnega tehnika. Želel pa je kaj več, zato je naredil ekvalence na trgovski gimnaziji in se vpisal na ekonomsko fakulteto in jo končal v šestih letih in postal Contador publico. Istočasno je delal v tekstilni tovarni in preživel družino.

Dolga leta je bil blagajnik v Slovenskem domu v San Martinu in šest let tudi njegov predsednik. Kot contador publico je delal pri slovenskem podjetju Oblak do upokojitve.

Septembra leta 2001 je zbolel za pljučnico, katera se mu je oktobra ponovila. Sledile so še druge bolezni. Prestal je dve težki operaciji. Nastale so vsemogoče komplikacije, katere je vse vdano prenašal in 2. avgusta ga je Bog poklical k sebi.

Za njim žalujejo žena Tinca, hčerki in vnuki in nešteti prijatelji.

Naše globoko sožalje družini.

Zveza DSPB - TABOR

STANE ŠKERLJ

Soborcem, prijateljem in znancem sporočamo, da je 24. oktobra po dolgi bolezni mirno v Gospodu zaspal star 82 let dobri in skrbni mož, oče in stari oče, domobranec Stane Škerlj.,v Argentini.

Bog mu daj večni pokoj!

Naše sožalje ženi Ani, hčerka - Andreji in Silvi in vnukom: Augustini, Marjanu in Niki, bratu Edvardu in sestri Pavli z družinama.

Zveza DSPB - TABOR

DAROVALI SO

Pomoč argentinski družini v Ljubljani

V spomin pok. Blaža Potočnika:

Pogačar Ema in Jože	\$ 100.-
Jereb Slavka	\$ 100.-
Skubic Anton	\$ 100.-
Pust Jože in Francka	\$ 100.-
Staniša Frenk	\$ 60.-
Štih Anton	\$ 50.-
Bančič Janez	\$ 50.-
Koželj Martin	\$ 50.-
N.N.	\$ 50.-
N.N.	40.-
N.N.	\$ 100.-
Ziernfeld Henry in Francka	\$ 1.000.-
Društvo Tabor, Toronto	\$ 500.-

Rožmanov dom

Nace Omahen	\$ 50.-
Ciril in Gabrijela Pfeifer	\$ 50.-

Socialni sklad

John Hainrihar	\$ 50.
Slavko Štepec	\$ 50.-

Tiskovni sklad

Nace Omahen	\$ 30.-
Žnidaršič Vera	\$ 20.-
Marinka Skubic v spomin na Moža Janeza S	\$ 30.-
Dovic Milena	\$ 5.-
John Hočevar	\$ 30.-
Družina Boh v spomin na Franca Boh	\$ 50.-
Miro Erdani v spomin na brata Milan Erdani	\$ 10.-
Tone Vogel	\$ 10.-
Ivanka Volčjak v spomin na moža Jože Volčjak	\$ 30.-
Tone Bajuk	\$ 40.-

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog povrni vsem v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano
de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):

Za Slovenijo 5.000 SIT.

Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

***Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:***

Ivan Korošec,

Štula 23

1210 Ljubljana Šentvid

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

**"Kjer rod je moj,
kjer sin je tvoj,**

tam si Slovenija!

**Rim - Vatikan
Italija**

(in Kremljan)